

>> NÁVRH VYTVORENIA NOVÝCH FORIEM ORGANIZÁCIE PRÁCE V OBLAŠTI INVESTIČNÉHO ROZVOJA REGIÓNU KOŠICKÉHO SAMOSPRAVNEHO KRAJA

Košický samosprávny kraj
Košice | Máj 2007

**NÁVRH VYTVORENIA
NOVÝCH FORIEM
ORGANIZÁCIE PRÁCE
V OBLAŠTI
INVESTIČNÉHO
ROZVOJA
REGIÓNU KOŠICKÉHO
SAMOSPRÁVNEHO KRAJA**

Názov:
Návrh vytvorenia nových foriem organizácie práce v oblasti
investičného rozvoja regiónu Košického samosprávneho
kraja

Vydal:
Košický samosprávny kraj

Kontaktná osoba:
Ing. Peter Burger – projektový manažér
Tel.: +421 55 72 68 226
E-mail: Burger.Peter@kosice.regionet.sk

Ing. Peter Malatinský
Tel.: +421 53 42 98 270
E-mail: ptrmlt@gmail.com

Grafická úprava:
Mgr. Svetozár Šomšák

3D vizualizácia na titulke:
Architektonické štúdio ARS

Projekt č. 39/04-I/33-3.1, reg. číslo projektu ITMS
15130100003 „Zlepšenie podmienok pre príliv priamych
zahraničných investícií do regiónu Košického kraja“

*„Európsky sociálny fond pomáha rozvíjať zamestnanosť pod-
porovaním zamestnateľnosti, obchodného ducha, rovnakých
príležitostí a investovaním do ľudských zdrojov.“*

Projekt je spolufinancovaný Európskou Úniou, Minister-
stvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Košickým samo-
správnym krajom.

OBSAH TEJTO PUBLIKÁCIE JE DUŠEVNÝM VLASTNÍCTVOM AUTOROV
A KOŠICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA. JEHO ŠÍRENIE JE MOŽNÉ LEN
S PREDCHÁDZAJÚCIM SÚHLASOM AUTOROV.

Obsah

ÚVOD	5	6. SWOT analýza metód organizácie práce v oblasti investičného rozvoja regiónu	27
A TEÓRIA SPRÁVANIA SA INVESTOROV	6	C NÁVRHOVÁ ČASŤ	28
1. Teória lokalizácie a priestorová štruktúra ...	6	1. Požiadavky investorov	28
1.1 Aktéri hospodárskych procesov	6	1.1 Dôvody investovania	28
1.2 Lokalizačné rozhodnutie podnikov	6	1.2 Rozhodujúce podmienky pre lokalizáciu investora v území	28
1.3 Konceptie lokalizačnej analýzy	7	1.3 Skúsenosti z praxe	28
1.4 Prehľad faktorov výberu lokality	9	2. Rámec návrhov a oblastí opatrení	29
1.5 Výrobný cyklus	10	2.1 Inštitúcie zaoberajúce sa investičným rozvojom v Košickom kraji	29
1.6 Regionálne centrá rastu	10	2.2 Rozvoj ľudských zdrojov zaoberajúcich sa investičným rozvojom v Košickom kraji	30
1.7 Inovatívne prostredie	10	2.3 Inštitucionálne návrhy	33
1.8 Interakcia lokalít – atraktivnosť a konkurencia	11	2.4 Návrhy na zlepšenie existujúceho stavu	33
B CHARAKTERISTIKA KOŠICKÉHO KRAJA	13	2.5 Investičná rozvojová agentúra Košického kraja – návrh	34
1. Charakteristika Košického kraja ako investičného regiónu	13	2.6 Investičná rozvojová agentúra KSK a jej väzby na okolie	35
2. Charakteristika Košického kraja z pohľadu investičného rozvoja	15	ZÁVER	36
2.1 Odvetvová štruktúra hospodárstva kraja	15	ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV	37
2.2 Ekonomické ukazovatele kraja	15		
2.3 Priame zahraničné investície	16		
2.4 Silné a slabé stránky ekonomického rozvoja Košického regiónu	18		
3. Charakteristika Košického kraja z pohľadu rozvoja ľudských zdrojov	19		
3.1 Charakteristika a štruktúra pracovnej sily	19		
3.2 Silné a slabé stránky Košického kraja z pohľadu ľudských zdrojov	20		
4. Charakteristika inštitúcií Košického kraja aktívnych pri investičnom rozvoji	22		
4.1 Regionálne poradenské a informačné centrá (RPIC)	22		
4.2 Podnikateľské inovačné centrá (BIC)	23		
4.3 Centrá prvého kontaktu (CPK)	23		
4.4 Podnikateľské inkubátory	23		
4.5 Technologické inkubátory	23		
4.6 Ďalšie inštitúcie podporujúce podnikanie	23		
4.7 SWOT analýza inštitúcií Košického kraja aktívnych pri investičnom rozvoji	24		
5. Charakteristika faktorov s vplyvom a dopadom na investičný rozvoj a priame zahraničné investície	25		
5.1 Dopravná sieť a infraštruktúra	25		
5.2 Geografická poloha kraja	25		
5.3 Ponuka nehnuteľností a databázy	25		
5.4 Predpoklady Košického kraja pre priame zahraničné investície	26		
5.5 Stav podnikateľského prostredia	26		

Autori:

- Košický samosprávny kraj
- BIC Spišská Nová Ves, s. r. o.
- Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n. o.
- Regionálne poradenské a informačné centrum Košice
- Regionálne poradenské a informačné centrum Trebišov

Úvod

Slovenská ekonomika patrí v súčasnosti k najdynamickejšie sa rozvíjajúcim ekonomikám Európy. Významnú úlohu pri tom zohrávajú priame zahraničné investície, ktoré smerovali predovšetkým do oblasti automobilového priemyslu, ale aj ďalších odvetví, vrátane odvetvia elektrotechniky.

Umiestnenie nových investícií významne prispieva k rastu hrubého domáceho produktu, tvorbe pracovných miest, ako aj rozvoju subdodávateľských firiem. V dôsledku nerovnakých podmienok pre lokalizáciu nových firiem v rámci jednotlivých regiónov Slovenska (predovšetkým z dôvodov nerovnako rozvinutej infraštruktúry, ale aj ďalších faktorov), umiestnenie jednotlivých investícií nezodpovedá potrebám zvyšovania ekonomickej úrovne zaostávajúcich regiónov. Prílev zahraničných investícií sa tak sústreďuje do najviac rozvinutých lokalít (najmä územie Bratislavského kraja) a zvyšuje tak sociálno-ekonomické rozdiely medzi jednotlivými regiónmi Slovenska.

Samosprávne kraje, ako inštitúcie, zodpovedné za rozvoj spravovaných regiónov, majú záujem o etablovanie zahraničných firiem na svojom území, nakoľko ich príchodom vzrastie ekonomická úroveň regiónu, zvýši sa zamestnanosť a životná úroveň obyvateľov. Cieľom samosprávnych krajov je maximálne využiť všetky dostupné nástroje na podporu umiestnenia zahraničných investícií. Jedným z predpokladov úspešnosti tohto procesu je existencia fungujúcej siete inštitúcií, zaoberajúcich sa pritiahnutím zahraničných investorov do regiónu, ich vzájomná spolupráca a koordinácia aktivít. V nasledujúcich kapitolách sa pokúsime stručne zhodnotiť súčasný stav Košického kraja v oblasti zahraničných investícií, predstaviť inštitúcie, zaoberajúce sa podporou investorov a na základe skúseností vyspelých krajín s úspešnými zahraničnými investíciami načrtnúť možnosti zlepšenia jestvujúceho stavu.

1. Teória lokalizácie a priestorová štruktúra

1.1 AKTÉRI HOSPODÁRSKÝCH PROCESOV

Medzi jednotlivými regiónmi existujú rozdiely, ktorých vývoj, správanie a vzťahy majú svoje zákonitosti. V hospodárskej oblasti pôsobia rozličné faktory a rozhodnutia robia mnohí aktéri, ktorí tento priestor vytvárajú. Správanie aktérov je možné vnímať z rôznych pohľadov a popisujú ich aj teoretici v oblasti regionálnej a urbanistickej ekonomike. K významným dielam v oblasti teórie priestorových štruktúr a lokalizačných rozhodovaní a správania sa podnikov patria aj práce Güntera Maiera a Franza Tödlinga. Ich teoretické závery, uvedené v tejto časti, charakterizujú základné princípy správania sa a rozhodovania potenciálnych investorov v tom ktorom priestore, regióne. Za tri najdôležitejšie skupiny aktérov v hospodárskom priestore sú považované:

- podniky, výrobný sektor
- domácnosti, obyvateľstvo
- štát, verejný sektor

Každá skupina prináša a realizuje rôzne funkcie a vznikajú medzi nimi konkrétne vzťahy.

Podniky reprezentujú: lokalizáciu, výrobu, technológiu, investície, zakladanie resp. zatváranie podnikov a rôzne vstupno-výstupné vzťahy. Najväčší vplyv na smer rozvoja územia majú lokalizačné rozhodnutia podnikov o usídlení sa a investovaní v priestore. Význam majú aj ďalšie faktory ako je napr. mzdová politika a následne mobilizácia pracovných síl pre podnik, dodávateľsko-odberateľské siete a iné.

Obyvateľstvo (to sú kategórie práca, príjmy, zásobovanie, vzdelanie, bývanie) má dve funkcie a to ako pracovné sily, podnikatelia a investori, a ako koneční spotrebitelia tovarov a služieb. Lokalizačné rozhodnutia robia aj súkromné domácnosti (migrácia). Podobne ako podniky aj domácnosti sú poprepájané v sieti priestorových vzťahov (napr. k práci, dochádzka do práce ap.). Medzi podnikmi a obyvateľstvom sa vytvára vzťah výmeny práce a miezd a zásobovania tovarom a službami.

Štát, verejný sektor, tiež robí rozhodnutia s dopadom na priestorovú štruktúru (rozhodnutia o kvalite lokalít a lokalizačné rozhodnutia u umiestnení verejných zariadení). Vytvára rámcové politické a sociálne podmienky s vplyvom na

spolužitie (obyvateľstvo) a na hospodársku činnosť (podniky). Poskytuje rôznu infraštruktúru so silným dopadom na budúcnosť tej ktorej lokality (doprava, komunikácie, vzdelanie, sociálna oblasť, ap.). Štát je aktívny na teritoriálnej úrovni, v administratívne funkcionálnom charakteru, či vo vlastnej hospodárskej činnosti. Plní rozdielne, často konkurenčné ciele. Vo vzťahu k obyvateľstvu ide o výmenu práce a miezd a o oblasť daní a poplatkov. Vo vzťahu k podnikom je to tok tovarov, financií a informácií.

Jednoznačné hranice medzi jednotlivými aktérmi nie je možné presne vymedziť. Podniky často plnia, zabezpečujú služby vo verejnom záujme, štát koná niekedy ako podnik, či súkromná domácnosť. Hranicu medzi podnikom a domácnosťami je ťažké určiť aj pri malých napr. rodinných podnikoch (napr. v poľnohospodárstve).

Lokalizačný problém je pre rôzne podniky rôzny a aj v jednom podniku môžu byť pre rôzne prevádzky určité rozdiely na požiadavky. Priemyselný podnik má iné lokalizačné kritériá ako podnik služieb, niekedy podnik plní aj obe funkcie (vlastná obchodná sieť, či servis). Podniky s viacerými prevádzkami ich môžu mať vo viacerých regiónoch krajiny (mnohoregionálne podniky), alebo vo viacerých krajinách (mnohonárodné podniky). U takýchto podnikov pôjde v prvom rade o optimalizáciu svojich jednotlivých lokalizačných požiadaviek. Samostatnosť jednotlivých organizačných jednotiek je potom často len formálna.

Veľmi zložitá je úloha štátu v oblasti lokalizačných rozhodovaní, resp. rozhodnutí s dopadom na tieto rozhodnutia (regionálna politika štátu). V tejto súvislosti je dôležitá koordinácia činností jednotlivých štátnych organizácií. Aj klasické činnosti štátu môžu mať regionálne dôsledky (národohospodárska, peňažná a menová, či zahraničnoobchodná politika). Lokalizačné rozhodovania domácností predstavujú výsledok interného procesu zosúladenia záujmov jednotlivých osôb. Dosahuje sa to dohodou, dominanciou, konfliktom a tým vzniká správanie sa domácnosti. Domácnosti (formy spoloনাživania) predstavujú dnes však rôzne spoločenstvá, často s prelínaním medzi sebou (deti).

1.2 LOKALIZAČNÉ ROZHODNUTIE PODNIKOV

Podnik má so svojim okolím rôzne zložené vzťahy. Najdôležitejšie sú k zásobovaciemu (input strana) a k odbytovému (output strana) trhu. Podnik nakupuje výrobné faktory, ktoré potrebuje na výrobu svojich produktov a služieb a tie potom predáva na odbytovom trhu iným podnikom, štátu, alebo súkromným domácnostiam. Významným výmenným artiklom

sú aj informácie (o trhu, technologických novinkách, nových výrobkoch, marketingu, ap.). S niektorými podnikmi vstupuje do užších vzťahov (dohody, zmluvy, fúzie). Podnik musí rešpektovať rámcové podmienky prostredia, v ktorom pôsobí (právne normy, daňové predpisy, zvyklosti ap.). Tieto podmienky potenciálne ovplyvňujú ich lokalizačné rozhodovanie.

Dôležitosť faktora pre lokalizačné rozhodnutie je daný dvoma podmienkami:

- 1) Faktor má vplyv na náklady, alebo výnosy podniku (aj nepenažné náklady, strednodobé, dlhodobé následky).
- 2) Disponibilita, kvalita, alebo cena faktora musí byť priesorovo diferencovaná.

Ak sú obidva predpoklady splnené, vznikajú pre podnik v rôznych lokalitách rôzne podmienky a podnik ich musí pri svojom lokalizačnom rozhodnutí zohľadňovať.

Vzťahy so zásobovacím a odbytovým trhom tvoria väčšinou najdôležitejšie spojenie s okolím. K dispozícii sú tieto priesorovo diferencované faktory:

- 1) Input strana:
 - prírodné zdroje (ich výskyt, zásoby),
 - pracovné sily (kvalifikácia, organizovanosť, mzdová úroveň),
 - dodávatelia tovarov a služieb (hustota podnikov, štruktúra odvetvia),
 - informačná a inovačná dostupnosť (výskumné a transferové zariadenia).
- 2) Output strana:
 - prístup na trh (dopravné náklady, trhový potenciál, možnosti obchodných vzťahov).

Základ lokalizačného rozhodnutia tvoria: prístup na trh a disponibilita a cena inputov. Informácie sú dôležité vo vzťahu na inovatívnu schopnosť podnikov a na ich strednodobú konkurencieschopnosť. Najdôležitejšími lokalizačnými kritériami pre mnohonárodné podniky sú hospodárska a politická stabilita, sila odborov, pracovný zmier, právny systém atď. Od lokalizácie podniku závisí aj vývoj mesta alebo regiónu. Dopyt po výrobných faktoroch prináša do regiónu platby za faktory a príjmy. Dopyt po výrobkoch (inputoch) vytvára trhy pre iné podniky a ponuka výrobkov zvyšuje kvalitu trhu v regióne.

Lokalizačné rozhodnutie je kvázi ireverzibilné a zmeniť ho možno len s vysokými nákladmi. Vstupujúce činitele sú prakticky nemobilné (objekty a zariadenia, miestna pracovná sila,

miestni dodávatelia a odberatelia). Lokalizačné rozhodnutie má preto dlhodobý charakter a lokalizačné plány sa robia s ohľadom na životnosť podniku (min. 10 – 15 rokov). Takýto horizont vnáša však vysokú nespoľahlivosť (môžu nastať výrazné zmeny cien inputov a outputov, rozvoj konkurencie, zmena dôležitosti faktorov, strata výhod lokality ap.).

Požiadavky na lokalizačné rozhodnutia sú si navzájom odporujúce:

- precízna analýza a dôkladné plánovanie na jednej strane,
- nemožnosť použitia optimalizačných prepočtov – heuristický postup, na strane druhej.

1.3 KONCEPCIE LOKALIZAČNEJ ANALÝZY

V literatúre sa uvádzajú tri rôzne koncepcie:

- neoklasické alebo normatívne,
- behavioristické,
- štrukturálne.

Koncepcie sa odlišujú podľa:

- predstáv a predpokladov správania sa podnikov, ich motívácie a cieľov, racionálnosti rozhodnutí, úrovne informácií a podľa mobility,
- predstáv a predpokladov celkového fungovania a štruktúry hospodárskeho systému,
- prepojenia s nadradenými rozhodnutiami a podnikovými procesmi (strategické podnikové plánovanie, výrobný a pracovný proces).

Neoklasická koncepcia

Vychádza z predpokladov dokonalej konkurencie a z tendencie k riešeniu rovnováhy. Z týchto hľadísk sa hľadá optimálna lokalita a predpokladá sa, že podniky sa snažia maximalizovať svoju cieľovú skupinu a správajú sa racionálne. Označujú sa ako normatívne, lebo možno z nich odvodiť správanie sa podniku. Závery sa odvodzujú z axiomatických predpokladov a teoreticky vypracovaných zákonitostí.

Rozdiel medzi nákladmi a výnosmi sa mení podľa lokality a je možné hľadať miesto maximalizujúce zisk. Je to vhodné pre podniky, ktoré majú konkurenčnú stratégiu založenú na nízkych nákladoch. Iné podniky, pre ktoré je dôležitý blízky trh, sa môžu orientovať na maximum výnosov (maloobchod, sociálne služby).

Kritika tejto teórie:

- motívácia a ciele podnikov nepredstavujú optimalizáciu, ale hľadanie uspokojivých riešení,
- lokalizačný problém má pre mnohé podniky len obme-

dzený význam (rozhodujú často osobné faktory – napr. bydlisko podnikateľa),

- zanedbávajú sa náklady na získavanie informácií,
- podniky majú rozdielnu schopnosť akceptovať nové, vzdialenejšie lokality.

Dôležitú úlohu v priestorovej hospodárskej teórii (lokalizačnej teórii) majú dopravné náklady. Podnik vo svojom lokalizačnom rozhodovaní musí prihliadať na zásobovacie a odbytové trhy. Jedným z postupov je aj hľadanie miesta minimálnych dopravných nákladov pre lokalizáciu.

Behavioristická koncepcia

Podľa tejto koncepcie sa neskúma ako by sa podniky mali správať, ale ako sa naozaj pri lokalizačných rozhodnutiach správajú. Postupuje sa induktívnym spôsobom a závery sa odvodzujú zo zovšeobecnenia empirických pozorovaní. Popisujú sa lokalizačné správanie sa podnikov a pozorovania sa spájajú s vysvetľujúcimi faktormi predovšetkým s podnikovými charakteristikami.

Rozdiely od neoklasickej koncepcie:

- prihliada sa na heuristické postupy lokalizačných rozhodnutí,
- berú sa do úvahy rozdiely v schopnosti racionálne plánovať,
- na zreteli sú aj rozdiely v disponibilite zdrojov a v organizácii podnikov a závodov,
- lokalizačné rozhodnutie sa chápe ako proces a v závislosti od iných strategických rozhodnutí podniku.

Heuristické postupy

Sú to vzory riešení, pri ktorých nejde o optimálne riešenie, ale o nákladmi akceptovateľné riešenie. V prípade prijímania lokalizačného rozhodnutia využívajú sa tieto postupy:

- stupňovito lokalizačné rozhodnutie (rozhodnutie má viacero úrovní, na ktorých sa rozhodnutie robí nezávisle, napr. krajina – región - lokalita),
- sústredenie na mimoriadne dôležité faktory – redukcia problému len na najdôležitejšie faktory,
- hľadanie uspokojivej lokality – najprv sa určí kritérium akceptovateľnosti pre lokalitu a potom sa taká hľadá (ekonomická teória hľadania),
- minimálne požiadavky na lokalizačné faktory – na možných lokalitách sa každý lokalizačný faktor pozoruje osobitne a dané miesto sa sleduje len v prípade, že pre všetky faktory spĺňa minimálne požiadavky,
- napodobňovanie – vzory úspešných podnikov, neprihliada sa však na fakt, že lokalizačné podmienky aj vplyvy iných strategických rozhodnutí sa neustále menia.

Rozdiely v schopnosti racionálneho plánovania

Podniky majú rozdielne schopnosti racionálnych analýz a plánovania a tým sa líšia kvalitou lokalizačného rozhodnutia. Dôležitú úlohu hrá kvantita a kvalita získaných informácií a schopnosť vedieť ich spracovať a využiť. Podľa toho sa podniky môžu zaradiť do matice správania (podľa Preda, 1972).

Úlohu tu zohráva spojenie podniku s okolím (podnikové plánovanie, výskum a vývoj, marketing).

Rozdiely v disponibilnosti zdrojov a v organizácii

Lokalizačné správanie je určené aj množstvom disponibilných zdrojov a organizačnými predpokladmi podniku. Medzinárodné a globálne lokalizačné rozdiely sú schopné využívať iba podniky s viacerými organizačnými jednotkami (možnosť lokálnej špecializácie).

Strategické podnikové rozhodnutia

Lokalizačné rozhodnutia sú v silnej závislosti od strategických rozhodnutí podnikov. Výber nového miesta tvorí len jednu možnosť. Rozhodovacia sekvencia procesu lokalizačného rozhodovania (Schmenner, 1982) má štruktúru:

- zhodnotenie výrobného programu (ponechať, zmeniť),
- porovnanie potrieb a daných kapacít a rozhodnutie o spôsobe odstránenia prípadných kapacitných nedostatkov (reštrukturalizácia v lokalite alebo nie),
- je plánovaná expanzia na momentálnej lokalite možná, alebo zriadiť novú v inej lokalite?
- má sa do novej lokality premiestniť celý podnik, alebo má byť v nej zriadená pobočka?
- výber novej lokality.

K prednostiam novej lokalizácie predovšetkým patrí:

- možnosť nových riešení v podniku,
- zjednodušené zavádzanie nových technických postupov,
- ľahšie zavádzanie nových výrobkov pri zodpovednosti novej prevádzky,
- ľahšie udržanie plátov zamestnancov v primeranej výške,
- lepšie plánovanie a organizovanie budúceho rastu.

Veľké podniky majú interné plánovacie kapacity pre lokalizačné problémy. MSP sa zväčša obracajú na externých poradcov. Najdôležitejšie výberové kritéria (záväzná a želateľná) v jednotlivých priestorových rovinách:

- *Krajina:* dane, politická a hospodárska stabilita, odbory, inflácia, rast, štátna podpora na úrovni regiónov,
- *Región:* charakteristika pracovných síl, mzdy, odborové organizácie, prístup k trhu a dynamika, rozloha, hospodárska štruktúra, dodávatelia, služby, regionálne podpory,
- *Mesto (komunita):* dopravný prístup (lietadlom, vlakom, autom), kvalita a kvantita pracovných síl, špecifická infraštruktúra (univerzita, výskumné zariadenia), lokálna hospodárska politika a podpory, životný štandard,
- *Pozemok:* infraštruktúrne prepojenie, veľkosť a cena pozemku, stav životného prostredia.

Behavioristická koncepcia neponúka vysvetlenia popisu lokalizačných rozhodnutí a faktorov, alebo to robí použitím neoklasických metód (maximalizácia zisku).

Štruktúrna koncepcia

Štruktúrna koncepcia lokalizácie vychádza z toho, že podľa regulačnej teórie svetové hospodárstvo prechádza fázami, v ktorých dominujú určité rámcové podmienky a výrobné koncepty, a z ktorých spätne vyplývajú určité technologické, organizačné a aj lokalizačné štruktúry. K týmto fázam patrí:

- klasický konkurenčný kapitalizmus,
- fordizmus (obdobie stabilného dopytu),
- postfordizmus (silne diferencovaný dopyt, medzipodnikové siete, aglomeračné výhody, globalizácia).

Lokalizačné podmienky nie sú dané, ale vytvárané v spoločenskom, výrobnom a reprodukčnom procese, teda sú výsledkom sociálnych procesov.

Vytvárajú ich:

- stratégie veľkých podnikov (dopyt po pracovnej sile, dodávateľoch, službách a infraštruktúre),
- konflikty medzi kapitálom a prácou (lokálne podmienky a výšky miezd),
- politika štátu (infraštruktúrna a hospodárska politika).

Faktor pracovná sila má prednostný význam medzi lokalizačnými podmienkami. Iné faktory v dôsledku vývoja často strácajú dôležitosť. V lokalitách so silnými odborovými organizáciami, vysokou militantnosťou a vysokými mzdami sa skôr sledujú stratégie redukcie a racionalizácie, v miestach, ktoré sú pre kapitálové záujmy výhodnejšie, sa skôr expanduje (investuje). Vznikajú tendenčné presuny priemyselných odvetví zo starých do nových priemyselných oblastí.

1.4 PREHLAD FAKTOROV VÝBERU LOKALITY

Potenciálne relevantné faktory výberu lokality:

- priestorová diferenciácia disponibilnosti a prístupu k inputovým faktorom (týka sa to výrobných faktorov ako sú pôda, práca a kapitál, a prírodných zdrojov, a vstupov a medziproduktov od iných podnikov, oblasti know-how a technológií),
- priestorovo rozlične vyvinutý prístup k relevantným trhom a odberateľom na strane outputu (dané koncentraciou domácností a verejného sektora v určitých lokalitách),
- faktory činné na oboch stranách (infraštruktúra, vzdelávanie, služby, aglomeračné efekty – výhody z hustoty aktivít).

Dôležitosť faktorov:

- Význam určitého faktora pre podnik je daný druhom výrobku a typom technológie. Podstatné faktory musia spĺňať špecifické požiadavky charakterizované množstvom, kvalitou a cenou.
- Výrobné procesy sú náročné na tieto faktory: pôdu, zdroje, kapitál, prácu a kvalifikáciu.
- Pri faktore práca sa rozlišujú výrobné procesy s nízkymi a vysokými kvalifikačnými požiadavkami.
- Väčší význam začína nadobúdať faktor technický pokrok/inovácie (technologicky náročné odvetvia).
- Lokalizačná dôležitosť faktora závisí od: stupňa lokalizácie a jeho mobility.
- Stupeň lokalizácie sa týka koncentrácie výskytu v niekoľkých málo lokalitách. Pri mobilite ide o možnosť presunu výrobku, alebo faktora a tiež o jeho náklady. Nemobilné sú pôda, infraštruktúra, aglomeračné efekty. Málo mobilné sú neskkladné a ťažké výrobky, služby, pracovná sila. Vysoko mobilné sú informácie, formy energie a ľahké výrobky.

Priestorová diferenciácia faktorov:

OBR. 1.4.1: PRIESTOROVÁ DIFERENCIÁCIA FAKTOROV			
		Lokalizácia	
		Koncentrovaná	Disperzná
Mobilita	Nemobilné	Aglomeračné výhody, vysoko špecializovaná infraštruktúra, pozemky mimoriadnej kvality	Slabo vyvinutá infraštruktúra, podniky s malým trhom
	Málo mobilné	Vysoko kvalifikované pracovné sily, vnútro podnikové know-how	Nekvalifikované pracovné sily
	Vysoko mobilné	Špecializovaná informácia	Nešpecifická informácia, bankový kapitál za normálne bankové podmienky
Zdroj: G. Maier – F. Tödling, Regionálna a urbanistická ekonomika			

■ *oblasť vysokej lokalizačnej relevancie*

□ *oblasť nízkej lokalizačnej relevancie*

Členenie priestorovej diferenciácie jednotlivých výrobných faktorov:

- pôda a pozemky pôsobia priestorovo silne diferencujúco,
- prírodné zdroje sú priestorovo silne koncentrované,
- kapitál je priestorovo výrazne koncentrovaný, finančný kapitál je vysoko mobil-

ný, vecný kapitál je prakticky nemobilný, investičný kapitál má rôzny charakter podľa veľkosti podniku,

- pracovné sily sú územne veľmi diferencované vzhľadom na disponibilitu, cenu a kvalitu, majú malú veľkopriestorovú mobilitu (vlastnícke a sociálne vzťahy), ale maloplošne sú vysoko mobilné (denná dochádzka). Mobilita závisí od veku, rodinného stavu a vzdelania,
- technický pokrok/inovácia sú značne priestorovo diferencované a mobilita tohto faktora je relatívna.

1.5 VÝROBKOVÝ CYKLUS

Z hľadiska lokalizačného rozhodnutia sa podniky s niekoľkými výrobnými jednotkami odlišujú od malých podnikov. V malých podnikoch sa prejavuje závislosť od lokality úplne inak ako vo veľkých podnikoch. Veľké podniky si svoju lokalitu hľadajú podľa stanovených cieľov, v prípade malého podniku sa zakladanie a vývoj dá označiť za výsledok lokalizačného prostredia. V malých podnikoch sa lokalizačné rozhodnutia prijímajú zriedkavejšie, často len vo fáze zakladania, málokedy z dôvodu premiestnenia výroby. Lokalita sa aj v týchto prípadoch väčšinou volí v blízkom okolí. Podmienky regionálneho prostredia sú pre generovanie a dynamiku malých podnikov veľmi dôležité.

Faktory s vplyvom na zakladanie malých podnikov:

- 1) regionálne odvetvové, veľkostné a kvalifikačné štruktúry,
- 2) lokálne faktory – prístup k rizikovému kapitálu, k trhom, dostatok vhodných pozemkov, lokálna politika.

Popri faktore organizácie predstavuje faktor technológie ďalší vývoj lokalizačnej teórie. Aktivity technológie majú významné priestorové lokalizačné aspekty. Dynamiku technologických zmien zohľadňuje teória výrobného cyklu. Teória výrobného cyklu vychádza z toho, že výrobky sú na trh zavedené, prechádzajú obdobím silného rastu, dosiahnu fázu nasýtenia a nakoniec poklesu. V priebehu tohto vývoja sa mení obrat a faktorové nasadenie, počet a veľkosť podnikov, sila súťaživosti, ziskové výkyvy, ako aj druh inovačnej aktivity a nasadenie technológie.

TAB. 1.5.1: POŽIADAVKY PODĽA FÁZ VÝROBKOVÉHO CYKLU

Požiadavky	Fáza výrobného cyklu		
	zavádzanie	rast	zrelosť
Manažérske schopnosti	2	1	3
Technické schopnosti/know-how	1	2	3
Lacné pracovné sily	3	2	1
Externé úspory	1	2	3
Kapitál	3	1	1
Blízkosť trhu	1	2	3

Zdroj: G. Maier – F. Tödling, Regionálna a urbanistická ekonomika

Pozn.: 1 – vysoká požiadavka na faktor, 3 – najnižšia požiadavka na faktor

Vo fáze zavádzania výrobkov je z lokalizačných faktorov relevantná blízkosť trhov, technicky dobre pripravená pracovná sila, ako aj blízkosť väčšieho množstva potenciálnych dodávateľov. Výrobné faktory sa nachádzajú predovšetkým vo veľkých aglomeráciách – najpravdepodobnejšie miesto lokalizácie. Do periférnych regiónov sa produkcia dostáva až vo fáze zrelosti.

1.6 REGIONÁLNE CENTRÁ RASTU

Pod novými odvetvami priemyslu sa chápu tie, ktoré sa orientujú na nové potreby alebo sa formujú pod vplyvom nových technológií (Storper, 1986). Nové priemyselné odvetvia menej podliehajú cenovej súťaži a vykazujú vyššie miery rozvoja a zisku. Sú menej determinované nákladovými aspektami pri rozhodovaní o výbere lokality. Pri lokalizácii nových priemyselných odvetví je tendencia usídľovania sa v nových lokalitách. Tento proces je však obmedzený výrobnými zdrojmi, pracovnou silou, infraštruktúrou a nové odvetvia sa tak vyvíjajú v priemerne veľkých centrách alebo v oblastiach vplyvu metropolitných regiónov. Lokalizačné hľadiská vychádzajú z vopred danej vybavenosti faktormi.

1.7 INOVATÍVNE PROSTREDIE

Inovatívny podnik sa chápe jednak ako produkt svojho lokálneho prostredia a jednak ako samotný inovátor. Niektoré regióny sa vyznačujú veľmi veľkou hustotou podnikov s vysoko rozvinutou technológiou a inovatívnymi aktivitami.

Faktory a podmienky spôsobujúce inovatívnu klímu:

- inovácia ako kolektívny proces založený na delbe práce s množstvom aktérov (podniky, výskumné, vzdelávacie, poradenské inštitúcie ap.),
- vytváranie sieťových štruktúr medzi aktérmi. Lokálne sieťové systémy sú zdrojom informácií a vedomostí, finančných zdrojov a kooperačných partnerov. Význam má aj územná blízkosť,
- hľadisko prostredia nie je v geografickom chápaní, ale v kultúrnom. Za jeho základ sa považuje hlboké spoločné porozumenie so zreteľom na sociálno-ekonomické problémy a modelové riešenia. Umožňuje to koherencia medzi výrobným systémom, kultúrou a hlavnými aktérmi,
- za podstatnú pre inovačný proces sa považuje synergia, resp. spolupôsobenie faktorov a nie len ich existencia.

1.8 INTERAKCIA LOKALÍT – ATRAKTÍVNOSŤ A KONKURENCIA

Pre veľa odvetví sú iné podniky primárnymi dodávateľmi vstupov, alebo odberateľmi konečných produktov. Ich rozhodnutia o lokalizácii určujú priestorovú štruktúru dodávateľsko-odberateľského trhu určitého podniku. Koncentrácia určitých podnikov v regióne umožňuje úsporu nákladov. Tieto faktory môžu podstatne zmeniť atraktivnosť určitej lokality. Rozhodnutia podnikov o lokalizácii sa stávajú vzájomne podmienené.

Tendencia podnikov k priestorovému monopolu, t. j. k snahe k zabráneniu priestorovej blízkosti konkurencie popisuje disperzný model lokalizácie (napr. pre poľnohospodárstvo, a iné odvetvia využívajúce výhody nízkej koncentrácie faktorov). Ak je priestorová koncentrácia vyššia ako je koncentrácia obyvateľstva, tak sa dá hovoriť o koncentrovanom modeli lokalizácie (napr. automobilový priemysel na západe SR). Koncentrácia sa spája s priestorovou koncentraciou iných aktivít (výška dopytu, ap.). Vzájomné priťahovanie sa aktivít vedie k tejto forme lokalizácie (napr. rast koncentrácie dodávateľského priemyslu ako lokalizačná výhoda pre podniky). Efekty podporujúce koncentráciu vznikajú aj medzi podnikmi a spotrebiteľmi. Vhodná infraštruktúra tieto tendencie podporuje. Charakter niektorých aktivít (disperzný či koncentrovaný) závisí od veľkosti priestoru, v ktorom sa aktivita posudzuje.

Aglomeračné efekty

Disperzné a koncentrované modely lokalizácie vznikajú zo vzájomnej závislosti medzi rozhodnutiami o lokalizácii podnikov, domácností a štátu. Priestorové rozmiestnenie aktivít v určitom čase ovplyvňuje podmienky lokalizácie pre novovznikajúce aktivity (rozšírenie podnikov, nové podniky). Významne na tento proces pôsobia aglomeračné efekty. Ich členenie je na:

- interné efekty,
- externé efekty:
 - lokalizačné efekty
 - urbanizačné efekty

Interné efekty

Vzájomné závislosti medzi existujúcimi a novo vznikajúcimi aktivitami na určitom území sa neutvárajú iba medzi podnikmi, resp. medzi podnikmi a spotrebiteľmi, ale aj vo vnútri podnikov a závodov (lepšie využívanie vlastných kapacít, lepšie využívanie strojov, nákupu a odbytu – úspory, výnosy z veľkovýroby, ap.). Interné efekty môžu mať pozitívny alebo negatívny účinok.

Externé efekty

Sú to tie aglomeračné efekty, ktoré vznikajú medzi aktérmi hospodárstva (podniky, domácnosti, štát). Sú to vplyvy, ktoré spoluurčujú hospodársky výsledok jednotlivého účastníka, ale sú kontrolované inými hospodárskymi subjektmi. Externé efekty môžu mať pozitívny alebo negatívny účinok.

Lokalizačné efekty

Vznikajú medzi rozličnými podnikmi odvetvia. Sú externé pre jednotlivé podniky, ale interné pre určité odvetvie.

Pozitívne lokalizačné efekty (lokalizačné výhody) predstavujú oblasť od koncentrácie výskytu surovín, až po vznik špecializovaného trhu práce. Sú to aj výskumné a vývojové zariadenia, školy a univerzity so špecializáciou na určité odvetvie ap. Význam lokalizačného efektu pre jednotlivý podnik závisí okrem iného aj od veľkosti podniku. Veľké podniky majú tendenciu internalizovať lokalizačné efekty (lepšia kontrola). V čase kríz sa však táto vytvorená komplexná podniková štruktúra len ťažko mení (stáva sa nevýhodou).

Hromadenie aktivít jednotlivého odvetvia vedie k lokalizačným nevýhodám (napr. koncentrácia cestovného ruchu vedie k ničeniu pôvodných krajinných pozoruhodností).

Urbanizačné efekty

Urbanizačné efekty sa prejavujú medzi podnikmi rôznych odvetví a medzi rozličnými aktivitami. Urbanizačné efekty sú všetky pozitívne i negatívne vplyvy pôsobiace na výsledok hospodárskeho subjektu.

Pozitívne efekty (urbanizačné výhody) sú:

- veľkosť odbytového trhu,
- vznik rozsiahleho trhu kvalifikovaných pracovných síl,
- dostupnosť podnikov služieb, výskumných zariadení, kvalitná dopravná infraštruktúra,
- priame hospodárske a sociálne kontakty s ostatnými podnikmi a inštitúciami,
- dostupnosť ponuky kultúrnych, spotrebiteľských zariadení a zariadení na využitie voľného času (divadlá, galérie, reštaurácie, ap.).

Urbanizačné výhody majú zvlášť veľký význam v čase hospodárskej nestability (obdobie hospodárskej reštrukturalizácie). Využívanie pozitívnych externých efektov v regióne môže byť problematické, pretože veľké podniky môžu svojou trhovou silou presadzovať ich nízke využívanie ostatnými regionálnymi podnikmi z dôvodu obrany pred potenciálnou konkurenciou (regióny starých priemyselných oblastí). Negatívne urbanizačné efekty (urbanizačné nevýhody) súvisia s rastom koncentrácie hospodárskych aktivít a obyvateľstva (znečistenie prostredia, preťažená doprava, vysoké ceny faktorov).

Externé efekty majú veľký hospodársko-politický význam, vytvárajú priestorovú štruktúru hospodárstva. Prispievajú k tomu, že sa určité aktivity v priestore koncentrujú, iné sa lokalizujú roztrúsene a napokon diferencujú priestor, vytvárajú mestá, priemyselné, alebo poľnohospodárske oblasti. Regionálna hospodárska politika by sa mala posilňovaním externých efektov pokúšať podporovať atraktivnosť regiónu ako hospodárskej lokality (konceptia pólu rozvoja).

Negatívne aglomeračné efekty sa začnú prejavovať po prekročení optima koncentrácie aktivít a vtedy je zmysluplné mieru koncentrácie aktivít redukovať. Na rozdiel od inter-

ných efektov, kde racionálne rozhodnutie závisí od podniku, k lokalizačným a urbanizačným efektom prispievajú rozličné hospodárske subjekty. Každý jednotlivý hospodársky subjekt reaguje vo svojich rozhodnutiach na externé efekty, ale nie však na tie, ktoré spôsobil on sám.

Ak lokalizácia hospodárskeho subjektu prispeje k tomu, že sa prekročí optimum koncentrácie, nedostane žiaden signál, že touto lokalizáciou vzniklo viac nevýhod ako výhod. Keďže každý hospodársky subjekt bude chcieť využiť pozitívne efekty a negatívne presunúť na verejný sektor, majú lokalizačné a urbanizačné efekty tendenciu k prekračovaniu optima koncentrácie.

Paretovo kritérium (optimum) v tejto súvislosti uvádza, že nijaký hospodársky subjekt si nemôže zlepšiť postavenie bez toho, aby sa tým zároveň inému subjektu podstatne nezhoršilo (ide o vzťah k efektívnosti hospodárstva). Reálny trhový mechanizmus nemusí zaručiť najlepšiu alokáciu zdrojov, môže dochádzať k zlyhaniu. V niektorých prípadoch sú preto vhodné zásahy štátu napríklad poskytovanie investičných stimulov.

B

CHARAKTERISTIKA KOŠICKÉHO KRAJA

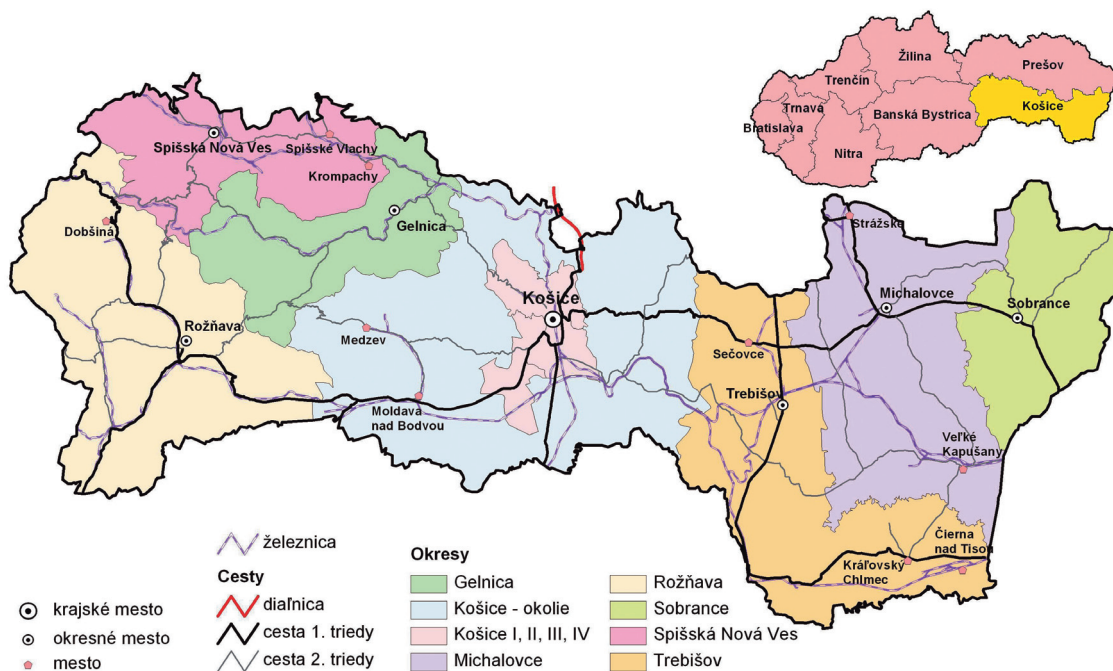
1. Charakteristika Košického kraja ako investičného regiónu

Košický kraj sa priestorovo nachádza v juhovýchodnej časti Slovenskej republiky. Má rozlohu 6 752 km² a zaberá 14 % územia Slovenskej republiky. Polovicu výmery kraja zaberá poľnohospodárska pôda. Počtom obyvateľov patrí k najväčším krajom v rámci Slovenskej republiky (769 969 obyvateľov – zdroj Štatistický úrad SR).

Na 1 km² tu žije v priemere 114 obyvateľov. K najhustejšie osídleným patria okresy ležiace na území mesta Košice. V mestských sídlach žije 56,3 % obyvateľov. Košický kraj v rámci Slovenskej republiky susedí na severe s Prešovským krajom a na západe s Banskobystrickým krajom. Na juhu hraničí s Maďarskou republikou a na východe s Ukrajinou.

OBR. B.1.1: ADMINISTRATÍVNE ČLENENIE KRAJA

Zdroj: Analýza súčasného stavu investičného prostredia Košického samosprávneho kraja

Košický kraj sa administratívne člení na 11 okresov:

- Mesto Košice sa člení na štyri okresy – Košice I, II, III, IV
- Gelnica
- Košice-okolie
- Michalovce
- Rožňava
- Sobrance
- Spišská Nová Ves
- Trebišov.

Sídelnú štruktúru kraja tvorí 440 obcí väčšinou s menším počtom obyvateľov, z toho je 17 miest - Čierna nad Tisou, Dobšiná, Gelnica, Košice, Kráľovský Chlmec, Krompachy, Medzev, Michalovce, Moldava nad Bodvou, Rožňava, Sobrance, Spišská Nová Ves, Spišské Vlachy, Strážske, Trebišov, Veľké Kapušany. Krajským mestom je mesto Košice, ktoré je administratívnym,

priemyselným, obchodným, ekonomickým, vzdelávacím i kultúrno–historickým centrom východného Slovenska. Na základe štatisticky sledovaných ukazovateľov pre hodnotenie úrovne rozvoja okresov bola vykonaná regionalizácia Košického kraja a boli vytvorené nasledovné skupiny okresov podľa stupňa rozvinutosti:

1. rozvinutý región – vyznačuje sa viac sektorovou ekonomickou základňou

2. stabilizované regióny – disponujú podmienkami pre ďalší rozvoj

3. problémové regióny

- stagnujúce – s jednostranne orientovaným ekonomickým potenciálom, vyznačujúce sa nízkou mierou ekonomickej aktivity, vysokou mierou nezamestnanosti, nedostatočným využívaním vlastného potenciálu
- depresné – zaostávajúce regióny v dôsledku úpadku profilujúcich odvetví, resp. s nízkym ekonomickým potenciálom.

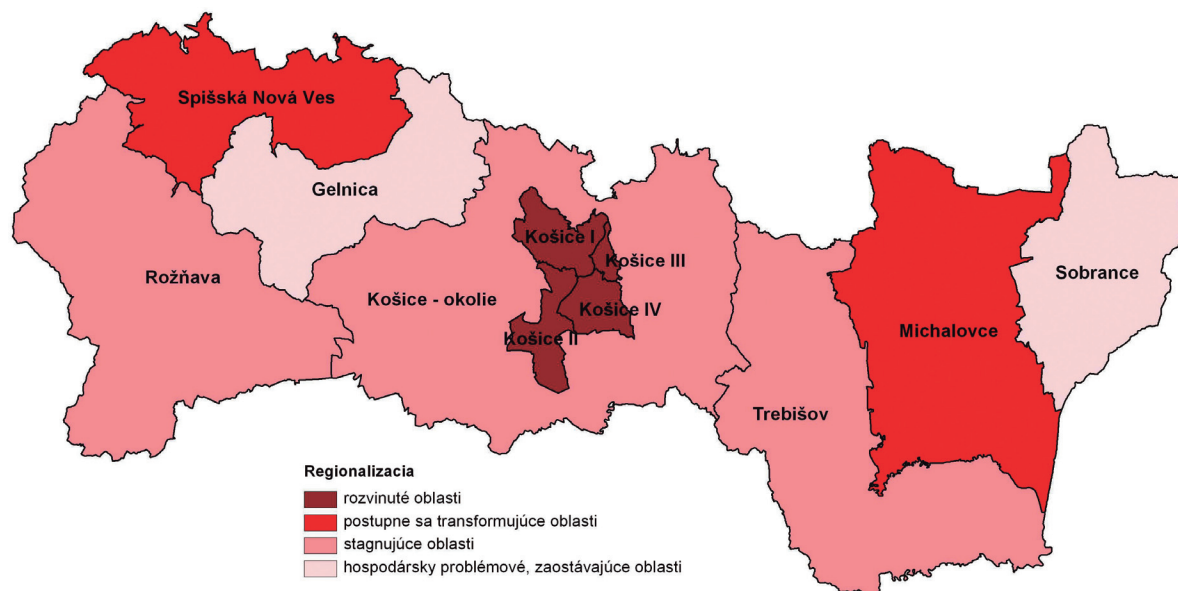
TAB. B.1.1: REGIONALIZÁCIA OKRESOV KOŠICKÉHO KRAJA – ROK 2004

Hodnotenie úrovne rozvinutosti okresov Košického kraja	
depresné oblasti	okresy Sobrance, Gelnica
stagnujúce oblasti	okresy Košice – okolie, Rožňava, Trebišov
stabilizované oblasti	okresy Spišská Nová Ves, Michalovce
rozvinuté oblasti	okresy Košice I, II, III, IV.

Zdroj: Analýza súčasného stavu investičného prostredia Košického samosprávneho kraja

OBR. B.1.2: REGIONALIZÁCIA OKRESOV KOŠICKÉHO KRAJA – ROK 2004

Zdroj: Analýza súčasného stavu investičného prostredia Košického samosprávneho kraja

2. Charakteristika Košického kraja z pohľadu investičného rozvoja

2.1 ODVETVOVÁ ŠTRUKTÚRA HOSPODÁRSTVA KRAJA

Najviac zastúpenými sektormi hospodárstva v Košickom kraji sú priemysel, služby, poľnohospodárstvo a stavebníctvo. V regióne je zastúpených vyše 45 tisíc ekonomicky aktívnych subjektov, z čoho takmer 75 % tvoria podnikatelia. V oblasti priemyslu je región charakteristický spracovateľským priemyslom: výrobou kovov, chemických výrobkov, papiera a tlačiarenskej výroby. Rozvoj v kraji zaznamenávajú malé resp. stredné podniky v súkromnom vlastníctve. Oblasť poľnohospodárstva má silné zastúpenie najmä vo Východoslovenskej nížine. Z celkových 338,7 tis. ha poľnohospodárskej pôdy pripadá na ornú pôdu 210,2 tis. ha, vinice 3,1 tis. ha, záhrady 3,7 ha, ovocné sady 1,8 tis. ha a trvalé trávne porasty 109,1 tis. ha. Prírodné podmienky regiónu sú vhodnými predpokladmi pre rozvoj poľnohospodárskej výroby, vinohradníctva, zeleninárstva a ovocinárstva.

2.2 EKONOMICKÉ UKAZOVATELE KRAJA

Výška minimálnej mzdy od 1. 10. 2006 predstavuje 7 600 Sk, najnižšia hodinová mzda je 43,70 Sk.

TAB. B.2.2.1: HDP V BEŽNÝCH CENÁCH			
Kraj SR	2003		
	mil. Sk	podiel na SR v %	index 2003/2002
Bratislavský	307 390	25,6	107,5
Trnavský	128 065	10,6	115,5
Trenčiansky	121 796	10,1	108,8
Nitriansky	136 988	11,4	113,7
Žilinský	123 433	10,3	108,9
Banskobystrický	125 834	10,5	108,9
Prešovský	107 077	8,9	108,2
Košický	152 104	12,6	107,4
SR spolu	1 202 687	100	109,5

Zdroj: Štatistický úrad SR

TAB. B.2.2.2: HRUBÁ PRIDANÁ HODNOTA ODVETVÍ V ROKU 2003					
Kraj SR	2003				
	pôdohospodárstvo	priemysel a stavebníctvo	služby	FISIM	SPOLU
	A + B	C až F	G až P		
Bratislavský	2 539	63 636	216 381	- 5 331	277 225
Trnavský	6 555	56 238	54 852	- 2 147	115 498
Trenčiansky	4 142	51 085	56 767	- 2 150	109 844
Nitriansky	10 251	53 319	62 265	- 2 291	123 544
Žilinský	4 700	45 191	63 571	- 2 142	111 320
Banskobystrický	8 195	34 687	72 802	- 2 198	113 486
Prešovský	6 760	30 204	61 528	- 1923	96 569
Košický	6 016	43 917	89 844	- 5 599	137 178
SR spolu	49 158	378 277	678 010	- 20 781	1 084 664

Zdroj: Štatistický úrad SR

Vysvetlivky:

A+B - Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesné hospodárstvo, rybolov a chov rýb

C až F - Ťažba nerastných surovín, priemyselná výroba, výroba a rozvod elektriny, plynu a vody, stavebníctvo.

G až P – Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru, hotely a reštaurácie, doprava, skladovanie a spoje. Peňažníctvo a poisťovníctvo. Nehnutelnosti, prenajímanie a obchodné služby, výskum, vývoj. Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie, školstvo, zdravotníctvo a sociálna starostlivosť. Ostatné verejné, sociálne a osobné služby, súkromné domácnosti s domácim personálom.

2.3 PRIAME ZAHRANIČNÉ INVESTÍCIE

Priame zahraničné investície v Slovenskej republike sa v roku 2005 zvýšili o 20,1 mld. Sk, v tom v podnikovej sfére o 20,1 mld. Sk a v bankovej sfére sa znížili o 0,002 mld. Sk. Najväčšími investormi v Slovenskej republike sú Kórejská republika, Nemecko, Česká republika, Švajčiarsko, Rakúsko a Holandsko.

TAB. B.2.3.1: VÝVOJ STAVU PRIAMÝCH ZAHRANIČNÝCH INVESTÍCIÍ

Stav PZI	2003	2004	2005
Slovensko spolu v mil. Sk	348 500	398 504	417 020
Košický kraj v mil. Sk	34 250	34 410	35 506
%	9,83	8,63	8,51

Zdroj: Národná banka Slovenska

TAB. B.2.3.2: STAV PRIAMÝCH ZAHRANIČNÝCH INVESTÍCIÍ PODĽA REGIÓNOV

Kraj	Podniková sféra		Banková sféra		Spolu	
	mil. Sk	%	mil. Sk	%	mil. Sk	%
SPOLU	350 379	100,0	66 641	100,0	417 020	100,0
v tom:						
Bratislavský	214 111	61,1	65 691	98,6	279 802	67,1
Trnavský	24 461	7,0	-	-	24 461	5,9
Trenčiansky	20 294	5,8	-	-	20 294	4,9
Nitriansky	13 255	3,8	-	-	13 255	3,2
Žilinský	24 912	7,1	950	1,4	25 862	6,2
Banskobystrický	10 754	3,1	-	-	10 754	2,6
Prešovský	7 086	2,0	-	-	7 086	1,7
Košický	35 506	10,1	-	-	35 506	8,5

Zdroj: Štatistický úrad SR a Národná banka Slovenska

Podľa údajov uvedených vo výročnej správe SARIO za rok 2006, najviac projektov sa realizovalo v Nitrianskom kraji (13 projektov), v Trenčianskom kraji (11), v Bratislavskom kraji (9), v Žilinskom kraji (9), Košickom kraji (8), Banskobystrickom kraji (6), Prešovskom kraji (5) a v Trnavskom kraji (4). Vyrovnanie príležitostí v prospech menej výkonných krajov by mala prispieť nová legislatíva v oblasti podpory investorov a pokračovanie v dobudovaní technickej infraštruktúry. Dá sa predpokladať, že Košický kraj by mal za daných podmienok v budúcnosti lepšiu pozíciu pri vyjednávaní o umiestnení veľkých investícií.

Vývoj PZI na úrovni Košického kraja

Podľa nižšie uvedenej tabuľky vývoja investícií implementovaných agentúrou SARIO v rámci Košického kraja podľa typu priemyslu za roky 2002 – 2005 sú z hľadiska časového najstabilnejšie strojársky a chemický priemysel. V prvých rokoch sledovaného obdobia to boli predovšetkým investície do odvetvia zlievárenského, strojárenského, automobilového a chemického priemyslu, ku konci obdobia to boli hlavne odvetvia drevospracujúceho priemyslu, spracovanie plastov, papierenský a kovospracujúci priemysel. Podľa agentúry SARIO neboli v sledovanom období v okresoch Gelnica, Rožňava, Trebišov implementované žiadne projekty. Stabilné miesto čo sa týka počtu projektov implementovaných agentúrou SARIO si prirodzene držia okresy v rámci Košíc, pričom navyše investícií bolo lokalizovaných do priemyselného parku Kechnec, okres Košice-okolie.

TAB. B.2.3.3: ODVETVIA V RÁMCI KOŠICKÉHO KRAJA PODĽA POČTU INVESTÍCIÍ

Typ priemyslu	Počet investícií		Veľkosť investícií, v mil. EUR		Počet vytvorených pracovných miest		
	Počet	Inv.	Počet	Inv.	Počet	Zam.	Inv.
strojársky priemysel	3		19,8		283		
chemický	3		9,5		217		
automobilový	3		357		1 996		
plasty	3		47,76		1 343		
IT	1		6,6		220		
papierenský	1		37		125		
kovospracujúci	1		38		100		
vývojové centrum	1				20		
drevospracujúci	1		3		60		
zlievárenský	1		4,5		30		
Zdroj: SARIO, rok 2006							

TAB. B.2.3.4: VÝVOJ INVESTÍCIÍ PODĽA OKRESOV KOŠICKÉHO KRAJA

Okres	2002		2003		2004		2005		spolu		
	Počet	Zam.	Počet	Zam.	Počet	Zam.	Počet	Zam.	Počet	Zam.	Inv.
Gelnica											
Košice I - IV,											
Košice-okolie	2	210	1		4	208	7,8	1 148	11	1 566	130,3
Spišská Nová Ves	1	92						520	3	612	17
Sobrance								60	1	60	3
Trebišov											
Rožňava											
Michalovce	1	959	2	120					3	1 079	8
Zdroj: SARIO, rok 2006											

TAB. B.2.3.5: POČET INVESTÍCIÍ V KOŠICKOM KRAJI PODĽA TYPU VÝROBY

Typ výroby	Počet
Strojárske priemysel	8
Elektrotechnický	6
Automobilový priemysel	4
Spracovanie plastov	4
Chemický priemysel	3
Kovospracujúci priemysel	3
Potravinárska výroba	3
Textilný priemysel	3
Drevospracujúci	2
Gumárske	2
Informačné technológie	2
Papierenský priemysel	2
Spracovanie odpadu	1
Metalurgia	1
Poľnohospodárstvo	1
Služby	1
Výskum a vývoj	1
Zlievárenský priemysel	1
Spolu	48
Zdroj: Košický samosprávny kraj, rok 2006	

- Odchod kvalifikovanej pracovnej sily
- Vysoká a vnútorne disparitná miera nezamestnanosti
- Nepriaznivá kvalifikačná štruktúra nezamestnaných
- Nepriaznivé prostredie pre malých a stredných podnikateľov v nadväznosti na kúpyschopnosť obyvateľstva

Rozdiel údajov medzi databázou agentúry SARIO a zdrojom z KSK je spôsobený tým, že agentúra nemá zaznamenané všetky investície v regióne, len tie, na ktorých sa zúčastnila.

2.4 SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY EKONOMICKÉHO ROZVOJA KOŠICKÉHO REGIÓNU

Silné stránky:

- Košice druhý najvýznamnejší urbánny systém v SR
- Prítomnosť U. S. Steel Košice, s. r. o.
- Existencia potencionálnych pólov rozvoja – Spišská Nová Ves a Michalovce, s náznakmi vnútorného rozvoja regiónu
- Potenciál kvalifikačne a cenovo konkurencieschopnej pracovnej sily
- Priaznivejší demografický vývoj v porovnaní s ostatnými regiónmi Slovenska
- V rámci Slovenska rozvinutejšie stredné odborné školstvo a technické vysoké školstvo
- Pomerne rozvinuté malé a stredné podnikanie v niektorých oblastiach kraja
- Poloha Košického kraja vzhľadom k susedným štátom

Slabé stránky:

- Nízka miera diverzifikácie priemyslu
- Nerovnomerne rozvinutá priemyselná výroba
- Nízka miera finalizácie a sofistikovanej výroby
- PZI motivovaní prevažne lacnou pracovnou silou a nie inovačným potenciálom územia

3. Charakteristika Košického kraja z pohľadu rozvoja ľudských zdrojov

Košický kraj má v porovnaní s inými regiónmi SR priaznivú vekovú štruktúru obyvateľstva. Podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku dlhodobo prevyšuje celoslovenský priemer, zatiaľ čo podiel poproduktívnej časti obyvateľstva je pod celoslovenským priemerom. Index starnutia je pod úrovňou bodu 1, čo svedčí o prevyšujúcom podiele obyvateľstva v produktívnom veku a predproduktívnom veku.

TAB. B.3.1: STREDNÝ STAV OBYVATEĽSTVA ZA ROKY 2003 – 2004						
Kraj	2003			2004		
	Spolu	z toho ženy	podiel na oby. SR	Spolu	z toho ženy	podiel na oby. SR
Košický	768 378	395 731	14,3	769 969	396 470	14,3

Zdroj: Štatistický úrad SR

3.1 CHARAKTERISTIKA A ŠTRUKTÚRA PRACOVNEJ SILY

Košický kraj má priaznivú vzdelanostnú úroveň obyvateľstva. Najväčší podiel tvorí aktívne obyvateľstvo s úplným stredným vzdelaním. Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva sa odvíja od sídelnej štruktúry. V mestách je vyššie zastúpenie obyvateľov s univerzitným a stredoškolským vzdelaním, pričom najvyššie zastúpenie obyvateľstva s vyšším vzdelaním sa viaže na krajské mesto Košice.

TAB. B.3.1.1: ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA KOŠICKÉHO KRAJA PODĽA UKONČENÉHO VZDELANIA, (R. 2001)									
Kraj	Obyvateľstvo nad 15 rokov		základné a neukončené	stredné	Najvyššie ukončené vzdelanie			bez vzdelania	nezistené
					úplné stredné	vyššie	vysokoškolské		
Košický	abs.	610 664	169 465	165 003	196 127	3 545	57 543	4 050	14 931
	v%	100,00	27,75	27,02	32,12	0,58	9,42	0,66	2,45

Zdroj: Štatistický úrad SR

Vzdelávanie na Slovensku je zabezpečované sieťou vzdelávacích inštitúcií stredných a vysokých škôl. Profesionálna príprava pre budúce zamestnanie je úlohou stredných a vysokých škôl. Po ukončení základnej školy 96 % žiakov pokračuje v štúdiu na stredných a vysokých školách.

Sieť stredných škôl tvoria:

- gymnázia,
- stredné odborné školy (SOŠ),
- združené stredné školy (ZSŠ),
- stredné odborné učilišťa a učňovské školy (SOU, UŠ).

Významným prvkom pripravenosti pracovnej sily so stredoškolským vzdelaním pre trh práce sú jazykové zručnosti. Preto sa venuje pozornosť už v sieti stredných škôl jazykovému vzdelávaniu, to nadväzuje na jazykové vzdelávanie v základných školách. Najväčší priestor pre štúdium viacerých jazykov dávajú gymnázia, ktoré sú zriadené ako bilingválne.

TAB. B.3.1.2: POČET A ŠTRUKTÚRA STREDNÝCH ŠKÔL V ROKU 2005	
stredná škola	počet
gymnázia	34
8-ročné	20
bilingválne	3
SOŠ	48
priemyselné	18

ekonomické	16
poľnohospodárske	5
konzervatória	2
dievčenské	3
zdravotnícke	4
ZŠŠ	7
SOU a UŠ	39
Spolu	128
Zdroj: Štatistický úrad SR	

Na vysokých školách v súčasnosti sa uplatňujú tieto formy štúdia:

- bakalárske • magisterské, inžinierske, doktorské • doktorandské

Mesto Košice je sídlom troch univerzít:

1. Univerzita P. J. Šafárika – jej súčasťou sú 4 fakulty

2. Technická univerzita má 9 fakúlt

3. Univerzita veterinárskeho lekárstva – zameraná na veterinárnu medicínu a hygienu potravín.

Okrem týchto univerzít sú v Košickom kraji viaceré samostatné fakulty a detašované pracoviská vysokých škôl. Všetky tieto faktory zvyšujú dostupnosť vysokoškolského vzdelania pre obyvateľov Košického kraja. Nie všetci absolventi škôl nájdu ihneď uplatnenie na trhu práce. V evidencii úradov práce a ako absolventi označuje tá skupina mladých ľudí do 25 rokov, ktorí po skončení sústavnej prípravy na povolanie v dennej forme štúdia do dvoch rokov nezískali svoje prvé pravidelné zamestnanie.

Zamestnanosť podľa rezortov v Košickom kraji

Z celkového počtu 769 969 obyvateľov kraja (stav obyvateľov k 31. 12. 2004) bolo 487 966 osôb vo veku od 18 – 64 rokov. Zamestnaných bolo 258 267 osôb. Najväčšiu zamestnanosť mala sledovaná skupina vo veku od 25 – 54 rokov (70%). Miera ekonomickej aktivity obyvateľov vo veku 18 – 64 rokov bola 53% a bola pod priemerom SR 60,7%. Z toho vyplýva aj vysoký počet nezamestnaných z celkového počtu ekonomicke aktívneho obyvateľstva. Dynamika nárastu nezamestnanosti sa v poslednom období spomaľuje, resp. klesá. Vývoj ovplyvňuje vznik nových pracovných miest v regióne, ale aj zmena vykazovania nezamestnanosti.

TAB. B.3.1.3: MIERA EVIDOVANEJ NEZAMESTNANOSTI V KOŠICKOM KRAJI K 31. 12. 2006

Okres	Trebišov	Rožňava	Košice-okolie	Sobrance	Gelnica	Michalovce	SNV	Košice II	Košice III	Košice I	Košice IV
Miera evidovanej nezamestnanosti v %	21,84	21,01	19,39	19,19	17,08	16,48	12,95	9,07	8,38	7,8	7,05
Zdroj: podľa údajov ÚPSVaR											

3.2 SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY KOŠICKÉHO KRAJA Z POHLADU ĽUDSKÝCH ZDROJOV

Silné stránky

- vhodná demografická štruktúra obyvateľstva,
- priaznivý stav prirodzeného prírastku obyvateľstva,
- multikultúrna spoločenská klíma,
- Košice – centrum vzdelávacích a kultúrnych inštitúcií, univerzitné centrum.

Slabé stránky

- vysoká miera nezamestnanosti, problém dlhodobej nezamestnanosti,
- nízka životná úroveň obyvateľstva,
- vysoká koncentrácia neprispôsobivej časti obyvateľstva,
- nedostatok bytov,
- zastaranosť školských a zdravotníckych objektov, nedostatok financií na ich prevádzku,
- nedostatočná úroveň a kapacita zariadení sociálnych služieb,
- zaostalosť vidieckych oblastí.

TAB. B.3.1.4: PRACUJÚCI V HOSPODÁRSTVE PODĽA SR PODĽA EKONOMICKÝCH ČINNOSTÍ K 31. 12. 2004

Okres	v tom podľa ekonomických činností:									
	Pracujúci v hospodárstve SR spolu (osoby)	Pôdohospodárstvo rybolov	Priemysel	Stavebníctvo	Obchod	Hotely a reštaurácie	Doprava, pošta a telekomunikácie			
Gelnica	4 914	1000	997	224	350	45	640			
Košice I	43 886	157	5 049	2 899	7 296	1 125	5 208			
Košice II	46 840	384	20 138	1 919	7 065	918	2 410			
Košice III	5 826	56	718	573	1 585	113	641			
Košice IV	25 861	204	5 600	1 376	5 385	362	2 277			
Košice – okolie	17 702	2 209	4 312	923	2 990	200	1 648			
Michalovce	32 368	2 017	11 648	1 372	4 069	924	2 058			
Rožňava	15 769	1 251	4 154	1 221	1 970	285	1 219			
Sobrance	3 721	769	274	251	473	65	217			
SNV	34 679	1 890	9 913	3 083	6 408	656	2 337			
Trebišov	26 701	2 281	4 481	907	3 714	356	4 929			
Košický kraj	258 267	12 218	67 284	14 748	41 305	5 050	23 584			
SR spolu	2 003 577	104 806	554 859	151 261	314 306	44 944	138 818			

Zdroj: Štatistický úrad SR

TAB. B.3.1.5: PRACUJÚCI V HOSPODÁRSTVE PODĽA SR PODĽA EKONOMICKÝCH ČINNOSTÍ K 31. 12. 2004

Okres	v tom podľa ekonomických činností:									
	Finančné sprostredkovanie	Nehnutelnosti, prenájom, obch. činnosti	Verejná správa a obrana	Školstvo	Zdravotníctvo, soc. pomoc	Ostatné spoločenské služby				
Gelnica	27	142	226	754	289	220				
Košice I	1 762	6 215	3 517	5 630	1 799	3 229				
Košice II	174	4 085	844	3 126	4 418	1 359				
Košice III	37	847	150	563	238	305				
Košice IV	117	2 722	829	2 138	3 163	1 688				
Košice – okolie	73	589	851	2 172	1 084	650				
Michalovce	404	1 285	1 439	3 194	2 620	1 338				
Rožňava	156	625	954	1 666	1 496	772				
Sobrance	29	61	275	629	453	224				
SNV	374	2 493	1 333	2 733	1 705	1 754				
Trebišov	283	1 613	1 404	2 972	2 334	1 427				
Košický kraj	3 436	20 677	11 822	25 578	19 599	12 966				
SR spolu	35 772	161 052	94 085	175 977	137 977	89 782				

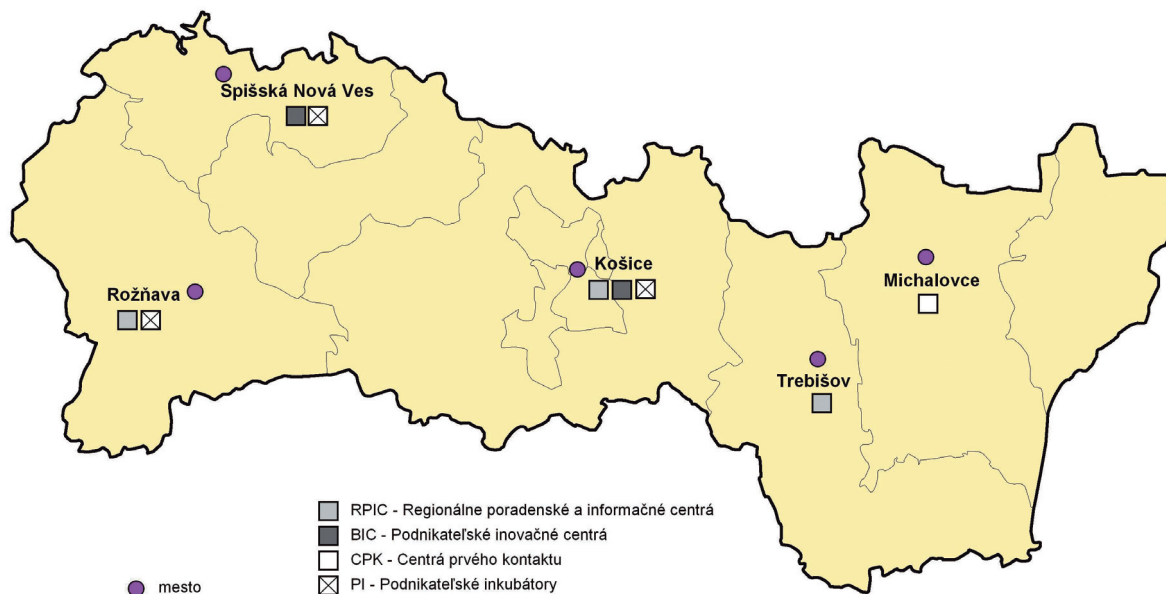
Zdroj: Štatistický úrad SR

4. Charakteristika inštitúcií Košického kraja aktívnych pri investičnom rozvoji

Pod záštitou Národnej agentúry pre rozvoj MSP v Bratislave vznikla sieť poradenských a informačných centier a inkubátorov. Sieť centier pre podnikateľov v SR tvorí 13 regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC), 5 podnikateľských a inovačných centier (BIC), 9 centier prvého kontaktu (CPK), 8 podnikateľských inkubátorov (PI) a 2 kancelárie spoločnosti zárodkového kapitálu (SCC). Umiestnenie jednotlivých inštitúcií v Košickom kraji udáva nasledujúca mapa.

OBR. B.4.1: SIEŤ CENTIER PRE PODNIKATEĽOV – ROK 2005

Zdroj: Analýza súčasného stavu investičného prostredia Košického samosprávneho kraja

Cieľom týchto centier je prispieť k podpore malých a stredných podnikov v jednotlivých regiónoch SR prostredníctvom poskytovania komplexných poradenských, informačných a vzdelávacích služieb. Centrá sa zapájajú do implementácie programov a projektov zameraných na podporu regionálneho rozvoja, na ktorých spolupracujú s regionálnymi inštitúciami a zahraničnými partnermi.

V Košickom kraji sa nachádzajú nasledujúce podporné inštitúcie:

- RPIC so sídlom v Košiciach, Trebišove, Rožňave,
- BIC so sídlom v Spišskej Novej Vsi a v Košiciach,
- CPK so sídlom v Michalovciach,
- Podnikateľské inkubátory v Košiciach, v Spišskej Novej Vsi a v Rožňave,
- Košická regionálna komora SOPK s kanceláriami v Michalovciach a Spišskej Novej Vsi.

4.1 REGIONÁLNE PORADENSKÉ A INFORMAČNÉ CENTRÁ (RPIC)

RPIC sú neziskové inštitúcie, založené na základe partnerstva verejného a súkromného sektora ako nezávislé regionálne združenia právnických osôb. Finančne sú podporované tak zo strany slovenských, ako aj zahraničných fondov na podporu MSP.

Centrá RPIC poskytujú komplexné poradenské, informačné a vzdelávacie služby, najmä:

- pre začínajúcich podnikateľov ako aj zakladateľov nových malých a stredných podnikov najmä z radov nezamestnaných, ktorí majú záujem realizovať svoju podnikateľskú myšlienku,
- pre existujúce malé a stredné podniky, ktoré potrebujú riešiť svoje podnikateľské problémy, resp. majú záujem rozšíriť rozsah svojej podnikateľskej činnosti.

4.2 PODNIKATEĽSKÉ INOVAČNÉ CENTRÁ (BIC)

Sú to nezávislé právnické osoby – spoločnosti s ručením obmedzeným. Niektoré centrá sú členmi siete európskej siete inovatívnych centier (EBN), prostredníctvom ktorej sprostredkujú kontakty s firmami pracujúcimi v rámci tejto siete.

Medzi základné služby poskytované BIC patria:

- implementácie systémov kvality (ISO 9000),
- technologické a patentové poradenstvo,
- spracovanie podnikateľských a marketingových plánov,
- spracovanie žiadostí na úver,
- účtovníctvo a ekonomika,
- vedenie účtovníctva.

4.3 CENTRÁ PRVÉHO KONTAKTU (CPK)

Zabezpečujú ľahký prístup podnikateľov k potrebným poradenským a informačným službám. Hlavným poslaním CPK je poskytovanými službami prispieť k zlepšeniu podnikateľskej klímy a štruktúry podnikateľských subjektov v regióne, aktívnou politikou podporiť vytváranie nových pracovných príležitostí a prostredníctvom poradenských a informačných služieb zvýšiť konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov v regióne na európsku úroveň.

Aktivity CPK sú zamerané najmä na:

- podporu a rozvoj malých a stredných podnikov a začínajúcich podnikateľov,
- uľahčenie prístupu k podporným programom financovaných zo štátnych a iných verejných zdrojov (finančné programy, poradenstvo, vzdelávanie a pod.),
- poskytovanie informácií o možných finančných zdrojoch,
- internetové informačné služby,
- vytváranie kontaktov a podporu dialógu medzi podnikateľským a verejným sektorom.

4.4 PODNIKATEĽSKÉ INKUBÁTORY

Tvoria dôležitú súčasť podpornej infraštruktúry pre MSP, ktorých poslaním je poskytovať začínajúcim podnikateľom vhodné štartovacie podmienky pre fungovanie ich podniku v období približne troch rokov. Podnikateľské inkubátory ponúkajú začínajúcim podnikateľom okrem podnikateľských priestorov vrátane kancelárskej infraštruktúry aj komplexné služby (administratívne služby, odborné poradenstvo a pod.), prípadne štartovací kapitál. Cieľom inkubátora je zvýšiť šancu na rast a mieru prežitia inkubátorových firiem poskytovaním priestorov na podnikanie so spoločnou infraštruktúrou a poradenskými službami. V súčasnosti fungujú v SR inkubátory v Spišskej Novej Vsi, Martine, Rožňave, Prievidzi a Banskej Bystrici.

4.5 TECHNOLOGICKÉ INKUBÁTORY

Podporujú technologicky zamerané začínajúce podniky s dôrazom na transfer technológií. Úzko spolupracujú s univerzitami, výskumnými ústavmi alebo vedecko-technologickými parkami a sú často zamerané na špecifické priemyselné klastre a technológie. V súčasnosti fungujú takto zamerané inkubátory v Bratislave, Košiciach a Prešove.

4.6 ĎALŠIE INŠTITÚCIE PODPORUJÚCE PODNIKANIE

- regionálne rozvojové agentúry
- Slovenská obchodná a priemyselná komora
- orgány Živnostenskej komory
- SARIO, š. p. o.
- Economic Development Center (EDC), U. S. Steel Košice, s. r. o.

Regionálne rozvojové agentúry (Integrovaná sieť regionálnych rozvojových agentúr) boli zriadené pod záštitou Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR a ich poslaním je podpora hospodárskeho rozvoja regiónov, vytvorenie podmienok a predpokladov pre ich dlhodobý ekonomický rast, zvýšenie atraktívnosti regiónu a rozvoj spoločenských a kultúrnych hodnôt.

Predmetom činnosti regionálnych rozvojových agentúr je predovšetkým:

- iniciatíva, spracovanie koordinácia a realizácia programov rozvoja regiónu,
- spracovanie projektov zameraných na reštrukturalizáciu a revitalizáciu ekonomiky regiónu,
- vypracovanie rozvojových stratégií, štúdií, marketingových štúdií, štúdií realizovateľnosti, programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí a mikroregiónov
- poradenstvo a propagácia z hľadiska malého a stredného podnikania,
- zabezpečovanie reklamy, verejných vzťahov a propagácie regiónu a podnikateľskej činnosti,
- podpora vzdelávania a rekvalifikačných aktivít,
- poradenská a konzultačná činnosť.

V Košickom kraji sídlia RRA v Rožňave, Moldave nad Bodvou, Spišskej Novej Vsi, Trebišove, Kráľovskom Chlmci. Na úrovni Košického samosprávneho kraja pôsobí Agentúra na podporu regionálneho rozvoja, n.o. v Košiciach ako nezisková organizácia KSK.

V Košiciach je aj sídlo SOPK ktorej činnosť spočíva predovšetkým v:

- spolupráci s obchodnými a priemyselnými komorami v zahraničí,
- poskytuje právne, finančné a colné poradenstvo vo veciach obchodných,
- zabezpečuje colno-certifikačnú agendu,
- vzdelávaciu činnosť,
- vydavateľskú činnosť,

- propagáciu členov SOPK prostredníctvom informačnej siete Medzinárodnej obchodnej komory so sídlom v Paríži,
- sprostredkuje a zverejňuje obchodné ponuky a iné obchodné informácie pre zahraničné a tuzemské subjekty.

Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO, š. p. o.) bola zriadená rozhodnutím ministra hospodárstva SR č. 94/2001 založená dňa 1. októbra 2001 ako organizácia financovaná štátnym rozpočtom.

Hlavným cieľom agentúry je:

Zvyšovanie životnej úrovne občanov Slovenska, predovšetkým prostredníctvom zvyšovania zamestnanosti a znižovaním regionálnych rozdielov.

Medzi kľúčové aktivity agentúry patrí:

- vytváranie vhodného investičného a „business – friendly“ prostredia na Slovensku,
- riešenie investičných projektov zahraničných investorov a sprievodný servis,
- konzultácie a riešenia v oblasti individuálnej štátnej pomoci investorom, spracúvanie žiadosti o štátnu pomoc,
- mapovanie a vytváranie databáz voľných nehnuteľností a priemyselných parkov,
- asistencia a servis pri vytváraní spoločných podnikov slovenských firiem so zahraničnými (joint ventures),
- servis malým a stredným podnikom pri hľadaní exportných a obchodných príležitostí v zahraničí,
- servis samosprávam, malým a stredným podnikateľom žiadajúcich o prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ. V kompetencii agentúry SARIO je aj asistencia pri realizácii ich projektov.

Priame zahraničné investície v agentúre má v kompetencii Sekcia priamych zahraničných investícií. V tejto sekcii pracuje Odbor regionálnych zastúpení PZI. Tento odbor poskytuje komplexné informácie a poradenstvo pre samosprávy a zahraničných investorov, aktuálne informuje o podnikateľskom prostredí, zároveň úzko spolupracuje so samosprávami a miestnymi úradmi v regiónoch (ZMOS, VUC, atď.) a správcami sietí.

Pre investorov tento odbor poskytuje nasledovné služby:

- tlmočenie a odborné preklady,
- identifikuje najvhodnejšie lokality a nehnuteľnosti pre implementáciu investičných zámerov zahraničných investorov,
- vykonáva obhliadky nehnuteľností (voľné výrobné haly a pozemky),
- poskytuje tzv. „follow up“ služby organizovanie stretnutí s orgánmi samosprávy a štátnej správy,
- pripravujú ponuky nehnuteľnosti pre investorov,
- sprevádza investorov po vybraných lokalitách, pripravuje prezentácie,
- poskytujú konzultácie pre primátorov, starostov a developerov v oblasti prípravy priemyselných parkov – možnosti využitia prostriedkov z MHSR, Štrukturálnych fondov.

Regionálni zástupcovia agentúry SARIO majú sídlo v Košiciach.

Economic Development Center (EDC)

U. S. Steel Košice, s.r.o.

Pre zvýšenie zamestnanosti a rozvoj ekonomiky východného Slovenska spoločnosť U. S. Steel Košice, s. r. o. v roku 2001 založila Economic Development Center (EDC). Poslaním EDC je zvýšiť prílev zahraničných investícií na východné Slovensko. Potenciálnym investorom ponúka bezplatnú všestrannú pomoc pri umiestnení investície v regióne, informácie o podmienkach podnikania v regióne, voľných pozemkoch a halách na podnikanie (greenfields a brownfields), kontakty na štátnu správu, samosprávu, úspešne umiestnené firmy, poradcov v oblasti obchodného práva, daní, nehnuteľností ako aj na firmy, ktoré sú schopné zabezpečiť komplexné služby pre investorov. EDC je veľmi úspešné v získavaní zahraničných investorov a výrazne prispelo k vytvoreniu nových pracovných miest, rozvoju priemyselných parkov a podpore rastu ekonomiky východného Slovenska. K firmám, ktorým EDC pomohlo etablovať sa na území Košického samosprávneho kraja patria spoločnosti Gilbos, Howe, VALEO, SWEP, CMF, ZENOPS, Mazak, Jonckheere a iné.

4.7 SWOT ANALÝZA INŠTITÚCIÍ KOŠICKÉHO KRAJA AKTÍVNYCH PRI INVESTIČNOM ROZVOJI

Silné stránky:

- široké spektrum inštitúcií,
- niekoľkoročné skúsenosti v jednotlivých oblastiach spolupráce so zahraničnými partnermi,
- spolupráca medzi týmito inštitúciami v kraji,
- stabilizované ľudské zdroje,
- dostatočné vzdelanie, kvalifikácia,
- znalosť legislatívy, prostredia MSP.

Slabé stránky:

- chýbajúci koordinátor v oblasti komunikácie so zahraničnými investormi,
- stále nedostatočné finančné zabezpečenie fungovania jednotlivých inštitúcií,
- nedostatočné ľudské zdroje,
- v súčasnosti len príležitostná komunikácia so zahraničnými investormi.

Príležitosti:

- vytvorenie kompletnej databázy potrebnej pre zahraničného investora,
- pravidelné napĺňanie tejto databázy,
- práca v tíme pri rokovaniach so zahraničným investorom.

Ohrozenia:

- finančné zabezpečenie týchto inštitúcií,
- zmena legislatívy,
- odchod kvalifikovaného personálu do zaujímavejších profesií.

5. Charakteristika faktorov s vplyvom a dopadom na investičný rozvoj a priame zahraničné investície

5.1 DOPRAVNÁ SIETĽ A INFRAŠTRUKTÚRA

Z hľadiska siete ciest európskeho významu územie Košického kraja leží na dvoch hlavných úsekoch ciest nadnárodného charakteru. V prvom rade je to úsek v smere západ – východ, t. j. z Českej republiky a Rakúska v smere na východ na Ukrajinu a ďalej do štátov bývalého Sovietskeho zväzu. Druhý úsek je v smere sever – juh, t. j. z Poľskej republiky a pobaltských štátov v smere na Maďarskú republiku a ďalej dole na Balkán.

Územím kraja prechádzajú medzinárodné cestné ťahy:

- **Hlavná európska cesta E50 (D1, I/50, I/68) v trase: hranica Prešovského kraja/Košického kraja – Košice – Michalovce – štátna hranica SR/UA.**
- Vedľajšia európska cesta E 71 (I/68) v trase: Košice – Milhošť – štátna hranica SR/MR
- Doplnková európska cesta E 571 (I/50) v trase: hranica Banskobystrického kraja/ Košického kraja – Rožňava – Košice.

Územím Košického kraja prechádzajú aj trasy „TEM“ (Transeuropean Motorway):

- **TEM 4 (D1, I/50, v trase ciest D1, I/50: hranica Prešovského kraja/Košického kraja – Košice – Michalovce – štátna hranica SR/UA.**
- TEM 6 (I/50, I/68) v trase Košice – štátna hranica SR/MR.

Hlavnú nadregionálnu cestnú sieť tzv. vonkajší dopravný okruh okresov mesta Košice z južnej a východnej strany bude tvoriť diaľnica D1 s rýchlостnými cestami:

- **rýchlостná cesta R2 Tornaľa – Košické Olšany, ktorá je v štádiu vypracovanej technickej štúdie a východiskovej environmentálnej štúdie stavby a prebieha proces EIA.**
- rýchlостná cesta R4 Košice – Milhošť je v štádiu pripomienkovania projektovej dokumentácie pre účely vydania územného rozhodnutia.

V rámci regiónu najfrekvencovanejšou cestou je cesta E 50, ktorá spája Košice s hraničným prechodom na Ukrajinu (Vyšné Nemecké). Cesta E 50 vedie okrem Košice-okolie, Trebišov, Michalovce a Sobrance. Priemerná priepustnosť na ceste E50 je 268 áut za hodinu. Kvalita cestných sietí v kraji výrazne zaostáva a nie je na vyhovujúcej úrovni. Nie je vybudované diaľničné prepojenie kraja s inými regiónmi. Diaľnica, ktorou sú spojené iba krajské mestá Košice – Prešov, pokračuje severnou trasou smerom na Žilinu a Bratislavu. Prepojenie mesta Košice s hl. mestom SR Bratislavou južnou trasou je na úseku Košice – Zvolen nekvalitné o čom svedčí vysoká nehodovosť na tomto úseku. Z hľadiska kvality je nevyhovujúce aj severojužné prepojenie smerom na hranice s Poľskou republikou a Maďarskou republikou. V súčasnosti medzi priority kraja patrí v rámci severojužného prepojenia výstavba rýchlостnej komunikácie medzi Košicami a hranicou s Maďarskou republikou.

Medzinárodné Letisko Košice zabezpečuje pravidelnú a nepravidelnú leteckú dopravu a poskytuje služby odbavenia cestujúcich a lietadiel na pravidelných linkách a na charterových letoch. Služby odbavenia cestujúcich sú poskytované v dvoch termináloch T1 a T2. Okrem služieb pre pravidelné a charterové lety, letisko poskytuje taktiež služby odbavenia pre všeobecné letectvo. Proces odbavenia cestujúcich a posádok všeobecného letectva prebieha v termináli pre všeobecné letectvo. Pasová a colná kontrola je k dispozícii 24 hodín.

TAB. B.5.1.1: CELKOVÉ POČTY PREPRAVENÝCH CESTUJÚCICH

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	10/2006
Spolu	125 844	138 083	161 827	187 716	231 410	269 885	299 504

Zdroj: Letisko Košice

5.2 GEOGRAFICKÁ POLOHA KRAJA

Košický kraj sa nachádza v juhovýchodnej časti Slovenskej republiky. Jeho rozloha je 6 752 km² a zaberá 14 % územia Slovenskej republiky. Počtom obyvateľov – 769 969 (k 31. 12. 2004) patrí k najväčším krajom v rámci Slovenskej republiky. Na 1 km² tu žije v priemere 114,1 obyvateľov, tým prevyšuje priemer Slovenska.

K najhustejšie osídleným patria okresy ležiace na území mesta Košice (Košice I, II, III, IV). Ďalšie okresy, ktoré ležia v Košickom kraji sú Gelnica, Košice-okolie, Michalovce, Rožňava, Sobrance, Spišská Nová Ves, Trebišov. Sídlnú štruktúru kraja tvorí 440 obcí väčšinou s menším počtom obyvateľov. Miest v tomto kraji je 17 – Čierna nad Tisou, Dobšiná, Gelnica, Košice, Kráľovský Chlmec, Krompachy, Medzev, Michalovce, Moldava nad Bodvou, Rožňava, Sečovce, Spišská Nová Ves, Spišské Vlachy, Strážske, Trebišov, Veľké Kapušany. Krajským mestom je mesto Košice, ktoré je administratívnym, obchodným, ekonomickým, priemyselným, vzdelávacím aj kultúrno-historickým centrom východného Slovenska.

5.3 PONUKA NEHNUTELNOSTÍ A DATABÁZY

V súčasnosti neexistuje ucelená databáza ponuky nehnuteľnosti pre investorov v rámci Košického kraja. Jednotlivé mestá v rámci svojich možností majú viac či menej spracované údaje o ponuke nehnuteľnosti v ich pôsobnosti. Ďalším významným faktorom pri získavaní informácií sú realitné kancelárie v kraji. Vlastnú databázu nehnuteľností v rámci Slovenska má agentúra SARIO, tá však nie je verejne

prístupná. K dispozícii je len dotazník, pomocou ktorého záujemca zaregistruje svoju ponuku. Pre potreby investorov má ponuku nehnuteľnosti spracovanú mesto Košice. Je to v publikácii pod názvom: Informácie pre investorov. Je dostupná aj na internetovej stránke mesta Košice.

Z celkového pohľadu pre investorov a získavania informácií o nehnuteľnostiach existujú len čiastočné informácie a to prostredníctvom internetových stránok:

www.sario.sk

www.kosice.sk

www.kosice.regionet.sk

www.roznava.sk

<http://www.usske.sk/edc>

ODPORÚČANIE: JEDNA KOMPLETNÁ DATABÁZA PRE KOŠICKÝ KRAJ POD SPRÁVOU ÚRADU KOŠICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA - S PRAVIDELNOU AKTUALIZÁCIOU ÚDAJOV.

5.4 PREDPOKLADY KOŠICKÉHO KRAJA PRE PRIAME ZAHRANIČNÉ INVESTÍCIE

Košický kraj je druhý najvýznamnejší kraj Slovenska (po Bratislavskom kraji) vzhľadom na exportnú výkonnosť a produkciu HDP na obyvateľa. Hospodárstvo kraja charakterizuje priemysel a poľnohospodárstvo. V kraji sa nachádza zásoba zemného plynu v Michalovskom okrese a tiež náleziská čierneho a hnedého uhlia. Z pohľadu priemyselnej štruktúry sú najvýznamnejšími sektormi v kraji hutnícky, chemický a elektrotechnický priemysel. Dominujúce je hutníctvo, ktoré tvorí 60% priemyselnej produkcie a 50% exportu kraja. V tomto odvetví pôsobí najväčšia spoločnosť v kraji U. S. Steel Košice. V elektrotechnike pôsobia najmä spoločnosti so zahraničným kapitálom ako napríklad BSH Drivers and Pumps a Siemens Automotive nachádzajúce sa v Michalovciach a Matsushita (Panasonic) v Krompachoch. V okrese Michalovce sa nachádzajú prevádzky Nafty Gbely špecializované na ťažbu plynu. Chemický priemysel je zastúpený spoločnosťou Chemko Strážske, a.s. ktorá sa nachádza v Michalovskom okrese. V okrese Rožňava sa banská činnosť z dôvodu útlmu transformuje na strojársku, ekologickú a bansko-opravárenskú činnosť. Rožňavský okres je významný aj ťažbou a spracovaním stavebných hmôt. Krompachy a Rudňany v okrese Spišská Nová Ves sú dôležitým centrom farebnej metalurgie a ťažby železnej rudy. Metalurgický priemysel má zastúpenie aj v okrese Gelnica.

Poľnohospodársky fond Košického kraja sa vyznačuje značnou heterogenitou produkčnej schopnosti v závislosti od reliéfnych a pôdno-klimatických podmienok. Úrodná pôda Východoslovenskej nížiny je základňou pre pestovanie obilnín a olejní. Súčasťou kraja je vinohradnícka oblasť v okolí Slovenského Nového Mesta a Sobraniec.

Stav priamych zahraničných investícií k 31. 12. 2005 je 35 506 mil. Sk (druhé miesto spomedzi všetkých krajov Slovenska), čo predstavuje 9,2%-ný podiel priamych zahraničných inves-

tícií Košického kraja na zahraničných investíciách SR. (Zdroj: SARIO)

5.5 STAV PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA

Podpora podnikateľských aktivít úpravou miestnych daní a poplatkov je vnímaná pozitívne. Vývoj v oblasti daňovej politiky štátu v realizovanej reforme je zo strany podnikateľov hodnotený taktiež pozitívne.

V oblasti prístupu k finančným prostriedkom došlo k zlepšeniu podmienok vplyvom vývoja na finančnom trhu (pokles úrokových sadzieb), širšieho využívania záložného práva a zostrujúcou sa konkurenciou v bankovej sfére. Hlavným problémom pre podnikateľov je naďalej nedostatok vhodných záruk a neochota bánk podstupovať podnikateľské riziko. Najviac problémové je získanie štartovacieho kapitálu. V prípade investícií väčšieho rozsahu je možné využiť investičné stimuly.

Zmeny v administratívnom prostredí z roku 2004 urýchlili zápis podnikateľa do živnostenského a obchodného registra a registrácie firmy na daňovom úrade. Novelizáciou zákona o podpore priemyselných parkov došlo k zjednodušeniu a rozšíreniu budovania priemyselných parkov v rôznych oblastiach Slovenska. Zároveň sa vytvoril priestor na vytváranie dodávateľských klastrov (sietí) lokálnych malých a stredných podnikov pre zahraničných investorov.

Pri hodnotení podnikateľského prostredia boli podnikateľmi negatívne vnímané časté zmeny legislatívy. Tie zhoršujú orientáciu v platnej legislatíve, zvyšujú im náklady na prispôbovanie sa novým pravidlám a môžu viesť k ich nevedomému nedodržaniu. V súdnictve naďalej pretrvávajú zdĺhavé riešenie sporov spôsobujúce problémy podnikateľským subjektom. Pretrvávajúce problémy boli aj v informovanosti o možnostiach čerpania fondov EÚ pre MSP. Negatívne bolo tiež hodnotené zvýšenie cien energií a ďalších vstupov, zníženie domáceho dopytu, výkyvy výmenného kurzu slovenskej koruny a pretrvávajúci klientelizmus a korupcia.

Problémy v regiónoch do značnej miery korešpondujú s celoštátnymi, v mnohom sa však prejavujú regionálne špecifiká. Ide najmä o dostupnosť úverov a ďalších finančných zdrojov podnikania na regionálnej úrovni. To môže prehĺbiť existujúcu regionálnu disparitu či zaostávanie regiónov. Na prehĺbovaní rozdielov v úrovni ekonomického rozvoja regiónov má svoj podiel aj pomalé tempo rozvoja infraštruktúry, najmä dopravnej.

6. SWOT analýza metód organizácie práce v oblasti investičného rozvoja regiónu

Silné stránky:

- dostatočné inštitucionálne vybavenie,
- možnosť čerpať skúsenosti od odborníkov úspešne zrealizovaných projektov.

Slabé stránky:

- chaotická alebo žiadna komunikácia medzi inštitúciami,
- nevybudovaná žiadna kompletná databáza pre investorov,
- doteraz nezabezpečená finančná podpora podobného projektu na krajskej úrovni,
- nedostatočné personálne vybavenie pre realizáciu takéhoto projektu.

Príležitosti:

- vybudovanie jedného stálego pracoviska pod záštitou KSK,
- vybudovanie jednotnej a aktuálnej databázy pre investorov,
- zriadenie web stránky,
- propagácie kraja na zahraničnej úrovni (kancelária v Bruseli, zahraničné ambasády).

Riziká:

- postupné zaostávanie regiónu,
- zmeny v legislatíve na Slovensku,
- vyčerpanie investičných kapacít Košického kraja.

1. Požiadavky investorov

Medzi zahraničnými investormi na Slovensku bol vykonaný prieskum, cieľom ktorého bolo získať informácie o investičnom prostredí v regióne a tiež o ich motivácií investovať na Slovensku. Výsledok prieskumu bol nasledovný.

Rozhodujúce lokalizačné faktory:

- nízke náklady na pracovnú silu,
- zákazníci,
- poloha Slovenska v strede Európy – blízkosť obchodných partnerov v Európe a Ázii,
- Slovensko – člen EÚ (odstránenie bariér v obchode),
- nízke daňové zaťaženie,
- vzdelanosť,
- náklady na dopravu.

Vo všetkých prípadoch ako hlavný lokalizačný faktor boli uvedené nízke náklady na pracovnú silu a potom prítomnosť zákazníkov z Európy a Ázie, ktorí sa presúvajú do strednej a východnej Európy. Týmto spôsobom viažu na seba ďalších svojich subdodávateľov.

Podľa vyjadrenia niektorých investorov je v Košickom kraji vysoká nezamestnanosť, a vzdelanostná úroveň nezamestnaných nezodpovedá požiadavkám investorov na kvalifikovanú pracovnú silu. Podstatnú časť nezamestnaných tvoria Rómovia a dlhodobo nezamestnaní, ktorí stratili pracovné zručnosti.

V kraji je niekoľko stredných škôl, tie však nedostatočne nadväzujú na požiadavky praxe. Investori nie sú celkom spokojní s kvalitou niektorých výrobkov, úrovňou telekomunikačných služieb, pociťujú nedostatok miestnych zákazníkov, čo súvisí s nízkou kúpyschopnosťou obyvateľstva.

1.1 DÔVODY INVESTOVANIA

Hlavné všeobecné platné konkurenčné výhody Slovenska spočívajú najmä v týchto indikátoroch:

- **adekvátne dostupnosť vysoko kvalifikovanej pracovnej sily** – 72,25 % obyvateľov Slovenska má vysokoškolské alebo stredoškolské vzdelanie. Vysoká úroveň vzdelávania (viac ako 22 000 študentov študuje na univerzitách v Košickom kraji).
- **nízke náklady na prácu** – priemerná cena práce na Slovensku je pri rovnakej produktivite o 40 % nižšia než

v Českej republike, Maďarsku, Poľsku a 6,5 krát nižšia než v Európskej únii.

- **nízke daňové zaťaženie** – od 1. 1. 2004 Slovensko zaviedlo rovnú daň 19 %. Pri porovnaní celkovej výšky zdanenia, Slovensko má najnižšie daňové zaťaženie spomedzi štátov EÚ a OECD.
- **strategická poloha Slovenska z geografického hľadiska** – Slovensko spája západnú a východnú Európu, s trhom vyše 350 mil. osôb, cez Slovensko prechádzajú medzinárodné dopravné koridory, ropovody a plynovody.
- **prepojenie na svetovú ekonomiku** – Slovensko je členom OECD a WTO. V roku 2004 sa stalo plnoprávnym členom EÚ ako aj NATO. Export slovenskej ekonomiky z 91 % smeruje do krajín OECD.
- **priemyselná tradícia** – Slovensko buduje na vyspelom priemyselnom dedičstve v sektoroch automobilovej výroby, elektrotechnického, hutníckeho, strojárenského a drevospracujúceho priemyslu a zároveň poskytuje nové príležitosti v sektoroch informačných technológií a strategických služieb.

1.2 ROZHODUJÚCE PODMIENKY PRE LOKALIZÁCIU INVESTORA V ÚZEMÍ

- odborne pripravené, vzdelané ľudské zdroje na úrovni výkonnej pre manažment firmy resp. pre výrobný proces, ako aj pre zvládnutie administratívy súvisiacej so získaním investorov (výkup pozemkov, príprava infraštruktúry a pod.),
- pôda – schopnosť poskytnúť pozemky,
- infraštruktúra,
- vybavenosť územia – doprava, školy, nemocnice (komplexná vybavenosť územia),
- vymožitelnosť práva,
- odbúranie byrokracie,
- odstránenie korupcie a iných nežiadúcich vplyvov (politické, súkromné a iné).

1.3 SKÚSENOSTI Z PRAXE

K najdôležitejším faktorom, ktoré rozhodujú o umiestnení investície patria investičné stimuly zo strany štátu a daňová politika. Dôležitú úlohu hrá napojenie na cestnú sieť – diaľnicu, samotná príprava plôch na možnú investíciu. Ďalším faktorom, ktorý ovplyvňuje lokalizáciu investície, je prístup miestnej samosprávy k potenciálnym investorom, kde základnou podmienkou je čestnosť a spoľahlivosť.

Existujúci investori navrhujú nasledovné:

- zlepšiť komunikáciu s miestnou samosprávou,
- zaviesť investičné stimuly aj na miestnej úrovni (nižšie miestne dane a poplatky),
- zvýšiť kvalifikačnú úroveň pracovnej sily, zabezpečiť lepšie prepojenie školy s praxou, vytvoriť podmienky pre celoživotné vzdelávanie,
- zlepšiť úroveň technickej infraštruktúry.

2. | Rámec návrhov a oblastí opatrení

2.1 INŠTITÚCIE ZAOBERAJÚCE SA INVESTIČNÝM ROZVOJOM V KOŠICKOM KRAJI

V Košickom kraji pôsobí viacero inštitúcií, zaoberajúcich sa príchodom zahraničných investícií do regiónu. Ich štruktúra a územné pôsobenie je rôzne, od celoslovenského pôsobenia až po regionálne, od malých firiem až po veľké spoločnosti so zložitejšou organizačnou štruktúrou.

K inštitúciám, ktorých úlohou je prispieť k umiestneniu zahraničných investícií na Slovensku patria špecializované agentúry zriadené zo zákona (Slovenská agentúra pre zahraničný rozvoj a investície – SARIO), komory združujúce podnikateľov – Slovenská obchodná a priemyselná komora, poradenské inštitúcie a regionálne rozvojové agentúry s neziskovým charakterom (napr. regionálne poradenské a informačné centrá, podnikateľské inovačné centrá, centrá prvého kontaktu), súkromné developérske firmy špecializujúce sa na zahraničných investorov a samozrejme samospráva – mestá a obce, ako aj samosprávny kraj.

Z vyššie vymenovaných organizácií pôsobia na území Košického kraja:

- SARIO, kancelária Košice,
- Economic Development Center (EDC), U. S. Steel Košice,
- SOPK, Regionálna komora Košice s kancelármi v Spišskej Novej Vsi a Michalovciach,
- Poradenské a informačné centrá v sieti NARMSP:
 - RPIC Košice,
 - RPIC Trebišov,
 - RPIC Rožňava,
 - BIC Spišská Nová Ves,
 - Cassovia BIC Košice,
 - CPK Michalovce,
- Regionálne rozvojové agentúry (členovia Integrovanj siete RRA):
 - RRA Spišská Nová Ves,
 - RRA Rožňava,
 - RRA Trebišov,
 - RRA Kráľovský Chlmec,
 - RRA Moldava nad Bodvou,
 - ARR Košice pri KSK,
- samosprávy miest a obcí,
- Úrad Košického samosprávneho kraja,
- Sieť regionálnych, poradenských a informačných centier (RPIC), podnikateľských inovačných centier (BIC) a centier prvého kontaktu (CPK).

Sieť RPIC a BIC na Slovensku sa začala vytvárať postupne od roku 1993 z iniciatívy Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania v Bratislave a ďalších inštitúcií v jednotlivých regiónoch (samosprávy, podnikateľského sektora a pod.). Činnosť centier bola zameraná na podporu malého a stredného podnikania, pričom v prvých rokoch existencie bolo možné využívať zdroje fondu PHARE. Neskôr

začali vznikať centrá prvého kontaktu, ktoré mali zabezpečiť dostupnosť služieb pre podnikateľov aj v ďalších regiónoch Slovenska.

Všetky vyššie uvedené inštitúcie majú právnu subjektivitu, sú zriadené ako záujmové združenia právnických osôb (RPIC, CPK), resp. spoločnosti s ručením obmedzeným (BIC). Centrá sú nezávislé od Národnej agentúry pre rozvoj MSP, ale podieľajú sa na realizácii spoločných podporných programov pre MSP v oblasti poradenstva, vzdelávania, poskytovania informácií a mikropôžičiek.

2.2 ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV ZAOBERAJÚCICH SA INVESTIČNÝM ROZVOJOM V KOŠICKOM KRAJI

Slovenská populácia sa v budúcich rokoch bude musieť vyrovnávať s celým radom nových a náročných výziev, ktoré jej prinesú nesporné možnosti a príležitosti, ktoré však súčasne vytvoria nezvyčajné tlaky a riziká. Neschopnosť reagovať na tieto výzvy včas a adekvátne by ohrozilo zamestnanosť, konkurencieschopnosť, tempo hospodárskeho rozvoja i sociálnu kohéziu.

Výziev, ktoré budú v nasledujúcich rokoch ovplyvňovať rozvoj ľudských zdrojov (ďalej iba RLZ) v Slovenskej republike, je mnoho. Jednou nohou sme v informačnej spoločnosti a spoločnosti znalostnej či vedomostnej, otváranie a globalizácia ekonomiky ponúkajú nové možnosti a kladú nové požiadavky, medzinárodná konkurencia medzi podnikmi i samotnými štátmi sa zostruje, demografická situácia sa u nás zhoršuje, rovnako ako v niektorých iných európskych krajinách, chceme využívať možnosti, ktoré nám poskytuje Európska únia. Každá z týchto tendencií a zmien má v sebe zložku vzdelávania a rozvoja ľudských zdrojov – vyžaduje nové vedomosti a zručnosti, nové postoje, nové spôsoby správania a podnikania, novú produktivitu a kvalitu a často i výrazné štrukturálne zmeny a zvýšenú flexibilitu.

Strategický proces vyžaduje, aby sa národná stratégia RLZ nechápala iba ako vec vlády alebo ňou menovaného orgánu pre usmerňovanie a koordináciu RLZ. Procesy RLZ sa vyznačujú tým, že v nich pôsobí mnoho samostatných aktérov, ktorí sa rozhodujú subjektívne, podľa svojich možností a potrieb. Po skončení povinného školského vzdelávania má každý jednotlivec právo rozhodovať o tom, či sa bude ďalej učiť, čo sa bude učiť, aký ctižiadostivý, iniciatívny a aktívny bude v učení, aké ciele dosiahne a aké na to vynaloží úsilie a prostriedky. Rodičia výrazne ovplyvňujú učenie svojich detí, podniky a iné organizácie majú v RLZ možnosť voľby medzi mnohými variantmi, poskytovatelia vzdelávacích príležitostí pôsobia na RLZ šírkou a kvalitou ponuky i rozsahom a kvalitou pomoci, ktoré jednotlivcom a podnikom poskytujú. Dá sa povedať, že každý samostatne sa rozhodujúci aktér RLZ v štáte má svoju vlastnú stratégiu osobného rozvoja a rozvoja skupín ľudí v jeho pôsobnosti (vlastnej, rodinnej, podnikovej, klientov vzdelávacích inštitúcií a podobne).

V úvode si treba ujasniť cieľ stratégie, ktorá uvedie RLZ do pohybu. Jeden veľmi všeobecný a široký cieľ by bol málo praktický, preto dávame prednosť stanoveniu niekoľkých vzájomne prepojených cieľov, ktoré vychádzajú z prioritných potrieb slovenskej ekonomiky a spoločnosti:

- *Cieľ 1 – Zaviesť celoživotné vzdelávanie ako bežnú prax,*
- *Cieľ 2 – Pripraviť ľudské zdroje v Slovenskej republike na výzvy, ktoré prináša informačná a znalostná ekonomika, globálna ekonomika, nevyhnutnosť udržateľného rozvoja a členstvo v Európskej únii,*
- *Cieľ 3 – Zvýšiť medzinárodnú konkurencieschopnosť slovenskej ekonomiky a jej prítťažlivosť pre investorov,*
- *Cieľ 4 – Zvýšiť zamestnateľnosť pracovných síl a tým pozitívne ovplyvniť zamestnanosť,*
- *Cieľ 5 – Zlepšiť využívanie obmedzených zdrojov a mobilitáciu nutných prostriedkov pre rozvoj ľudských zdrojov*

Termín rozvoj ľudských zdrojov chápeme, v súlade s prevládajúcou súčasťou medzinárodnou praxou, ako celoživotné vzdelávanie a učenie (formálne i neformálne), vrátane učenia z praxe, orientované predovšetkým na lepšie pracovné uplatnenie, zvýšenie kompetencií a výkonnosti jednotlivcov i tímov, a zahrňuje pod tento pojem širokú škálu aktivít, príležitostí a stimulov vo vzdelávacej sústave, v hospodárskej praxi, verejnej správe a v iných sektoroch.

Regionálne riadenie rozvoja ľudských zdrojov

Strategické riadenie rozvoja ľudských zdrojov je jedným z najvýznamnejších súčastí strategického rozvoja kraja, pretože silne ovplyvňuje zamestnanosť v kraji, životnú úroveň jeho obyvateľov a konkurenčnú schopnosť v porovnaní s inými regiónmi domácimi i zahraničnými. Ľudský kapitál každého teritória je obecné považovaný za jeden z jeho najcennejších zdrojov.

Budovanie strategického riadenia RLZ na úrovni krajov je v súlade so zákonom č. 302/2001 (zákon o samosprávnych krajoch), ktorý predurčuje svojou vstupnou formuláciou „samosprávny kraj zabezpečuje všestranný rozvoj svojho územia a potreby svojich občanov“ skutočnosť, že samosprávne kraje sa postupne stanú prirodzenou sociálnou, ekonomickou, správnu a politickou územnou jednotkou s veľmi širokou formálnou i neformálnou pôsobnosťou. Túto situáciu je nutné využiť, podporiť a okamžite ovplyvňovať zo strany rezortného okruhu „zamestnanosť a práca“, jednak prostredníctvom štandardných služieb zamestnanosti v samosprávnych krajoch, jednak strategicky účinnou koordinačnou, informačnou a ďalšou pomocou priamo zo strany vlády a sociálnych partnerov.

Samosprávne kraje už dnes súťažia o finančné a ľudské zdroje a o získavanie investorov. Tento problém sa prehlbuje a nadobudne novú podobu, až budú musieť samosprávne kraje spolupracovať v rámci európskych NUTS. Tento problém bude vyžadovať novú stratégiu založenú na posilňovaní spolupráce medzi krajinami, na hľadanie riešenia rozporov a na podpore integračných tendencií, ktoré si bude nová situácia vyžadovať. Vo vzľa-

hu k zabezpečeniu a koordinácii prípravy na budúce využívanie štrukturálnych fondov má vytvorenie strategického, krajského riadenia rozvoja ľudských zdrojov rovnako kľúčovú úlohu. Na samosprávnych krajoch dnes spočíva podstatná časť zodpovednosti za stredné školstvo. V samosprávnych krajoch vzrastie rovnako úloha v prostredí vyšších odborných škôl a škôl vysokých. Regionálni aktéri rozvoja ľudských zdrojov budú vyžadovať, aby školy terciárneho vzdelávania nielen hrali rolu prirodzených centier vzdelanosti a celoživotného učenia v regiónoch, a tiež aby sa podstatne viac spájali s regionálnymi podnikmi i organizáciami verejných služieb a slúžili im ako centrá pre výskum, informácie, poradenstvo a vzdelávania zamestnancov i podnikateľov.

Doterajšie regionálne riadenie ľudských zdrojov naráža na nedostatočné vymedzenie kompetencií a na tradičné chápanie zodpovednosti za riešenie otázok zamestnanosti, vzdelávania, ktoré býva výlučne riešené pracovníkmi v oblasti školstva, sociálnej podpory atď. Sociálni partneri sa do regionálneho riadenia rozvoja ľudských zdrojov zapájajú veľmi málo a stále ich v tom brzdia rigidné odvetvové štruktúry a úzke inštitucionálne záujmy. Regionálne riadenie rozvoja ľudských zdrojov za účasti všetkých sektorov a sociálnych partnerov sa začína objavovať väčšinou až v krízových situáciách.

Hlavné strategické smery a odporúčania

Na úrovni krajov je nutné urýchlene vybudovať systém strategického riadenia rozvoja ľudských zdrojov obdobne ako na úrovni národnej. Ide o nový inštitucionálny rámec rozvoja ľudských zdrojov, ktorý by mal zapájať a spájať všetky významné inštitúcie do procesu rozvoja ľudských zdrojov, ako sú orgány krajskej správy, orgány štátnej správy vrátane úradov práce, odbory, podnikateľské a zamestnávateľské organizácie, školy a ďalšie vzdelávacie inštitúcie, významné regionálne podniky, poradenské a konzultačné firmy neziskové organizácie, nadácie, občianske združenia a v neposlednom rade tiež reprezentační klienti vzdelávacích systémov.

Ako jeden z prvých krokov je potrebné vybudovať regionálne úrady pre rozvoj ľudských zdrojov, zložené zo zástupcov krajskej samosprávy a sociálnych partnerov. Podľa výkonu funkcií spoločnej tvorby a realizácie stratégie REZ v regiónoch by tieto rady mali garantovať investorom základný rámec sociálneho zmiernu, spoluprácu pri riešení konfliktov a pomoc pri riešení krízových situácií v regióne, ako je prudký nárast nezamestnanosti, alebo kritický nedostatok určitých profesií. V krajinách EÚ je regionálna spolupráca sociálnych partnerov na čele s ich radou pomerne silno rozvinutá. K dispozícii sú dobré príklady, medzi ne patrí Porúrie v Nemecku, Lotrinsko vo Francúzsku a Limerick v Írsku.

V krajoch bude ďalej nutné budovať centra excelencie, intelektuálnej podpory podnikania a podnikateľských služieb ako nástroje pri získavaní špičkových odborníkov a talentovaných ľudských zdrojov pre daný región a príležitosti k učeniu nových technológií a podnikateľským metódam. Príkladom sú technologické a vedecké parky, inovačné centrá, podnikateľské inkubátory a ďalšie podobné formy pre transfer techno-

lógii, komercializáciu a praktické využitie vedeckých poznatkov a tiež uľahčenie úlohy podnikateľov vo fáze zriaďovania a rýchleho rastu nových podnikov. I tu poslúžia dobré príklady zo zemí EÚ, ako napríklad:

- Národný technický park Plassey v írskom Limericku,
- Surreyský vedecký park vo Veľkej Británii,
- Technopol v Montpellier vo Francúzsku,
- Vedecký park Oulu vo Fínsku,
- Vedecko-technologický park Ostrava a taktiež obdobné iniciatívy u nás, ako je pripravovaný Vedecko-technologický park TECHNICOM v Košiciach a ďalšie.

Kraje by sa mali stať centrom prepojenia vzdelávacieho systému s praxou hospodárskej sféry, verejných služieb a verejnoprospešných organizácií. I v tomto smere bude potrebná efektívna inštitucionálna sieť umožňujúca spoluprácu, efektívnu podporu, výmenu skúsenosti a koordinácie.

Je nutné *posilniť Regionálne rozvojové agentúry*, ktorých základy sú už vytvorené. Z nich by sa mohli vyvinúť špičkové odborné pracoviská schopné iniciovať a uskutočňovať medzinárodne podporované projekty, zaisťovať marketing pre regionálne ľudské zdroje, podnecovať a podporovať investičnú aktivitu, pomáhať získavať a racionálne využívať finančné prostriedky EÚ. Mohli by byť schopné stať sa určitou liahňou a bankou, koordinačných a odborných talentov s medzinárodnou skúsenosťou pre regionálnu stratégiu a pre riešenie otázok regionálneho rozvoja a ľudských zdrojov zvlášť.

Systém regionálneho riadenia rozvoja ľudských zdrojov

Budovanie systému strategického riadenia rozvoja ľudských zdrojov musí podobne, ako je to v podnikovej sfére, čo najviac odpovedať reálnym potrebám a možnostiam kraja a zvyšovať jeho konkurenčnú schopnosť voči ostatným obdobným teritoriálnym celkom. Pritom bude dôležité reálne vytipovať funkčné okruhy:

- v ktorých má kraj možnosť autonómne rozhodovať a pridelovať zdroje,
- kde bude žiadaná dohoda o spolupráci dvoch a viacerých krajov,
- ktoré kraje nemôžu samé riešiť a bude nutná podpora (odborná, profesionálna, finančná a pod.) z národných alebo iných zdrojov.

Funkcie krajského riadenia bude treba vymedziť vo vzťahu k riadeniu na národnej úrovni s čím bude tesne spojené a od neho bude dostávať potrebné podklady, smernice a informácie.

Predpokladá sa, že vo vzťahu ku krajom prevezme *národné riadenie* tieto funkcie:

- stanovovať národnú stratégiu hlavnej politiky rozvoja ľudských zdrojov,
- pripravovať sektorové programy a akčné plány REZ a previazať ich s národnými rozvojovými programami a ďalšími sektorovými programami,

- budovať sociálny a politický konsenzus okolo národnej stratégie REZ,
- koncentrovať a alokovať zdroje, prípadne koordinovať a podporovať nevyhnutné akcie pre strategické riadenie REZ podľa jednotných pravidiel a podľa konkrétnej situácie, pokiaľ bude možný zásah, presahujúci možnosti krajov, miest a obcí,
- zaisťovať na národnej úrovni správu, alokáciu, prípadne i riadenie a hlavne kontrolu programov a projektov v rámci politickej súdržnosti EÚ,
- zaisťovať pre národnú, krajskú a mikroregionálnu úroveň tie koordináčne, analytické, informačné, konzultačné a výskumné služby, ktoré nie je možné, účelné alebo ekonomicky efektívne prevádzať na úrovni jednotlivých samosprávnych krajov.

Na úrovni *samosprávneho kraja* bude potrebné:

- aby sa REZ spolu s otázkami zamestnanosti stal jednou z priorit predsedu i zastupiteľstva samosprávneho kraja,
- aby vznikla krajská rada pre REZ, ktorá bude prepájať otázky zamestnanosti, vzdelávania, kvalifikácie a podnikania a bude prispievať k vytváraniu spoločenského konsenzu a ku koordinovanému strategickému riadeniu, ktoré by bolo založené na prierezovom zložení rady a na jej odbornej autorite.

Odporúčané poslanie a činnosti *krajskej rady pre REZ* by bolo možné zhrnúť v nasledujúcich bodoch:

- pôsobiť ako odborný tím s neformálnou autoritou, spájajúci pohľady verejnej správy, sociálnych partnerov, hospodárskej komory, významných podnikov, škôl a ďalších vzdelávacích zariadení,
- aktívne sa podieľať na strategickom manažmente REZ samosprávneho kraja spracovaním nezávislých strategických dokumentov, doporučení, posudkov a hodnotení,
- iniciatívne prinášať nové podnety a podklady pre strategické rozhodnutia,
- podnecovať uzatváranie sociálnych dohôd a iniciatív a dodávať im odborné podklady,
- slúžiť ako poradný tím pre vedenie samosprávneho kraja v oblasti ľudských zdrojov,
- pomáhať riešiť krízové situácie v zamestnanosti a rozvoji ľudských zdrojov,
- podporovať spoluprácu organizácii a inštitúcií zainteresovaných na rozvoji REZ v samosprávnom kraji,
- rozvíjať spoluprácu s inými samosprávnymi kraji pre výmenu skúsenosti a spoločné iniciatívy REZ,
- spolupracovať s Radou vlády pre rozvoj ľudských zdrojov.

Krajské samosprávne rady pre REZ môžu mať rôznu podobu. Môžu byť napr. založené:

- ako špecializovaný orgán tripartitnej rady v rámci samosprávneho kraja,
- z iniciatívy krajských orgánov ako poradný orgán vedenia samosprávneho kraja,
- pri vysokých školách v samosprávnom kraji a podobne.

Potrebné rýchle riešenie kľúčových úloh REZ môže byť dosiahnuté hlavne na základe neformálnych dohôd, intenzívnej vertikálnej a horizontálnej komunikácie, koordinácie, budovaní konsenzu, budovaní a podpore legitímnych neformálnych skupín, ktoré sú prepojené rovnako do neformálnych sietí a podobne. To všetko vyžaduje značne pružný prístup, schopnosť vytvárať širšie založený konsenzus a získavať pre naplnenie funkcií a cieľov kraja rôzne subjekty s rozdielnou záujmovou a organizačnou základňou. Ide o vytváranie sieťových vzťahov, v ktorých podstatnú rolu hrajú neformálne organizačné väzby, neformálna priama koordinácia, dosahovanie konsenzu, budovanie a udržiavanie neformálnych aktívnych sietí.

Informačná a komunikačná sieť

Informovanosť je základná podmienka dobrovoľnej spolupráce a pozitívneho prístupu k akejkoľvek strategickej alebo koordináčnej iniciatíve. Autonómni aktéri musia vidieť svoje miesto, práva a povinnosti v systéme a predovšetkým musia byť presvedčení, že sa pred nimi žiadne dôležité informácie neskrývajú. Informovanosť a možnosť priamej komunikácie je podmienkou akejkoľvek efektívnej súčinnosti a hlavne rozhodovania, ktoré je v súlade s prijatými strategickými zámermi.

Krajská samosprávna rada pre rozvoj ľudských zdrojov by preto mala iniciovať a stimulovať vytvorenie informačnej a komunikačnej siete s týmito funkciami:

- poskytovať účastníkom elektronický a ďalší prístup k informáciám o stave, potrebách a rozvoji ľudských zdrojov v Slovenskej republike, v EÚ a širšom medzinárodnom prostredí,
- zaisťovať konzultačné, analytické a poznávacie funkcie,
- poskytovať elektronické a ďalšie prostredie pre široké verejné diskusie o problémoch a stratégií rozvoja ľudských zdrojov v Slovenskej republike, koordinovať ich a podnecovať,
- poskytovať elektronické a ďalšie prostredie pre verejné hodnotenie efektivity rôznych akcií, programov, projektov na podporu rozvoja ľudských zdrojov,
- prevádzať s využitím spolupráce a zdrojov účastníkov siete prieskumy záujmov, názorov a námetov užívateľov,
- poskytovať informácie o pracovných príležitostiach, perspektívach oborov a profesií, vzdelávacej ponuke a vzdelávacích možnostiach a možnostiach štipendií a iných finančných podpôr a viesť s užívateľmi dialóg o využívaní týchto nástrojov.

Tieto funkcie siete sa navrhujú len ako predbežný námet. Bude nutné vypracovať podrobnejší návrh tejto siete s využitím skúsenosti subjektov, ktoré už spontánne princípy sieťovej spolupráce uplatňujú a už vytvorili určité základy národnej siete.

2.3 INŠTITUCIONÁLNE NÁVRHY

Skúsenosti z Írska – IDA Ireland

IDA Ireland je úspešná írsky, štátom podporovaná agentúra, ktorej cieľom je podporovať ekonomický rozvoj predovšetkým prostredníctvom pritiažnutia investorov do regiónu. Počas svojej existencie IDA prispela k etablovaní vyše 1000 zahraničných investorov na území Írska. Tieto spoločnosti priamo zamestnávajú okolo 130 tisíc zamestnancov, tvoria cca 25 % HDP a vyše 80 % exportu.

Cieľom agentúry je zamerať sa na pritiažnutie investícií s vysokou pridanou hodnotou, s nárokmi na vzdelanú pracovnú silu a sofistikované podnikateľské prostredie. Najviac podporených spoločností je z USA, potom nasleduje Nemecko, Veľká Británia, ostatné štáty Európy a iné krajiny sveta. Odvetvia, ktoré predstavujú záujem IDA sú predovšetkým farmaceutický priemysel, medicínsky priemysel, biotechnológia, informačné a komunikačné technológie, finančné služby, resp. aj iné oblasti s vysokou pridanou hodnotou.

IDA je tzv. one stop shop – t. j. organizácia, ktorá poskytuje komplexné služby národnej rozvojovej agentúry – plánovanie, promo, marketing, rokovania, spracovanie investičných návrhov, poskytovanie finančných programov, riešenie pozemkov, nehnuteľností, pomoc novým investorom pri začatí podnikania, ako aj po ich etablovaní.

Klientmi IDA sú najmä:

- spoločnosti so strategickým riadením mimo Írska (s výnimkou potravinárskeho priemyslu, ktorý využíva domáce suroviny),
- firmy, ktoré vyrábajú na export na svetové trhy,
- výrobky s vysokou technologickou úrovňou, určené pre medzinárodný trh, resp. domáce subdodávateľské firmy,
- firmy, vyrábajúce pre odvetvia írského trhu, kde konkurujú zahraničné firmy,
- odvetvia služieb, špecifikované ministerstvom.

Štruktúra IDA je zložená z jednotlivých divízií, podľa podporovaných sektorov (farmaceutický priemysel, biotechnológia, ICT, medicínske technológie, finančné služby, globálny biznis), regionálnych kancelárií a zastúpení vo svete – 13 zahraničných kancelárií. Regionálne kancelárie spolupracujú s miestnymi štruktúrami v regióne, o. i. sú zastúpené v City and Council Development Board a spolupracujú aj s ďalšími organizáciami, poskytovateľmi podnikateľskej infraštruktúry a pod. Cieľom tejto spolupráce, kde významnú úlohu zohrávajú aj výskumné a vývojové centrá a univerzity je využitie ich know – how, infraštruktúry a miestnej iniciatívy.

Na podporu proinvestičnej politiky využíva IDA finančné nástroje:

- kapitálové granty
- granty na zamestnanosť
- granty na vzdelávanie zamestnancov
- granty na výskum a vývoj
- schémy podpory zo zdrojov EÚ

Dôležitou podmienkou pre úspešnosť v pritiažnutí zahraničných investícií je aj priaznivé podnikateľské prostredie, pričom nemáme na mysli len daňovú oblasť, pracovné právo, ale aj prostredie s minimálnou byrokraciou. Rýchlosť rozhodovania jednotlivých úradov má často významnú úlohu, najmä v oblastiach, kde je podmienkou pre využitie technologických výhod, inovácií. V takomto prípade je veľmi zlé, ak nie je pripravené územie, pomalé vybavovanie žiadostí, povolení a pod., ako aj nekompetentnosť osôb.

Úspechy IDA Ireland sú výsledkom jednotnej proinvestičnej politiky štátu, vyhovujúcej štruktúry organizácie, priaznivého podnikateľského prostredia a úspešného partnerstva medzi inštitúciami, zodpovednými za ekonomický rozvoj v regióne.

2.4 NÁVRHY NA ZLEPŠENIE EXISTUJÚCEHO STAVU

1. Dobudovanie infraštruktúry, nevyhnutnej pre umiestnenie nových investícií:

Diaľničná sieť nie je v kompetencii KSK, môže však po politickej línii ovplyvňovať rozhodnutia, smerujúce k urýchleniu výstavby cestnej siete, vrátane zvýšenia kapacity južného ťahu a napojenia na maďarskú diaľničnú sieť.

2. Posilnenie konkurencieschopnosti:

Pre zvýšenie prílevu zahraničných investícií na územie Košického kraja je potrebné zabezpečiť konkurencieschopné podmienky v porovnaní s rozvinutejšími regiónmi Slovenska a okolitých krajín. Skúsenosti z Írska ukazujú, že komplexný prístup všetkých zainteresovaných inštitúcií k investorom a samozrejme atraktívne a stabilné podnikateľské prostredie je podmienkou úspešnosti realizácie investičných zámerov.

Regionálne orgány a inštitúcie môžu tento proces ovplyvňovať len v rámci svojich kompetencií a možností. Nezástupiteľnú úlohu vo všetkých krajinách zohráva štát, jeho finančné nástroje a štátne agentúry, zodpovedné za pritiažnutie zahraničných investorov.

3. Aktívne partnerstvo:

Samozrejmosťou by malo byť zastúpenie takejto agentúry (na Slovensku je to SARIO) v jednotlivých regiónoch a vytvorenie partnerstva so všetkými inštitúciami a orgánmi, zabezpečujúcich regionálny rozvoj. Tu máme na mysli predovšetkým miestnu samosprávu, či už na úrovni miest, obcí, resp. kraja, rozvojové agentúry, poradenské centrá univerzity, výskumné a vývojové centrá, úrady práce, komory, priemyselné parky a pod.

V rámci tohto partnerstva treba definovať úlohy jednotlivých inštitúcií, zabezpečiť ich financovanie a vybaviť potrebnými informáciami a zabezpečiť ľudské zdroje.

ODPORÚČANIA:

- KOORDINÁCIA AKTIVÍT MEDZI SARIO, SAMOSPRÁVOU MIEST, OBCÍ A VÚC, AKO AJ ĎALŠÍMI INŠTITÚCIAMI
- JEDNOTNÁ CENTRÁLNA DATABÁZA ÚDAJOV O VOLNÝCH PLOCHÁCH PRE INVESTOROV
- INVESTIČNÁ REGIONÁLNA ROZVOJOVÁ AGENTÚRA S KOMPLEXNÝMI SLUŽBAMI PRE INVESTOROV
- DATABÁZA EXPERTOV, SCHOPNÝCH PRE INVESTOROV VYBAVIŤ POTREBNÉ DOKUMENTY
- DOBUDOVANÁ DIALNIČNÁ SIEŤ, VRÁTANE NAPOJENIA NA MAĎARSKO
- ZEFEKTÍVNIENIE MARKETINGOVÝCH AKTIVÍT

2.5 INVESTIČNÁ ROZVOJOVÁ AGENTÚRA KOŠICKÉHO KRAJA – NÁVRH

Cieľom agentúry by bolo prispieť k regionálnemu rozvoju Košického kraja, pritiahnutím zahraničných investorov do regiónu. Tento cieľ zabezpečí koordináciou aktivít zameraných na komplexné služby pre potenciálnych investorov. Agentúra bude pracovať na základe partnerstva s verejným a súkromným sektorom. V Moravskosliezskom kraji poskytuje takéto služby Agentúra pro regionální rozvoj, a. s., Ostrava. Návrh vychádza zo skúseností vyššie uvedenej agentúry, ako aj ďalších úspešných agentúr.

Agentúra bude aktívne vyhľadávať potenciálnych investorov, vykonávať marketingové aktivity, spravovať databázy, zabezpečovať tréningové aktivity pre podnikateľov, samosprávu a ďalších aktérov investičného rozvoja a bude zabezpečovať koordináciu aktivít jednotlivých orgánov a inštitúcií. Zároveň môže navrhovať zmeny v legislatívnej oblasti.

Agentúra bude pracovať takým spôsobom, aby investor získal všetky potrebné služby a informácie na jednom mieste. Agentúra bude zabezpečovať koordináciu jednotlivých aktivít s partnermi, činnými v oblasti investičného rozvoja, vrátane štátom podporovanej agentúry SARIO, dodávateľmi služieb pre investorov (projektanti, personálne agentúry, dodávateľa stavebných prác a technológií, štátne a samosprávne inštitúcie a pod.).

Súčasťou práce agentúry bude aj starostlivosť o etablovaných investorov, t. j. zabezpečenie tzv. after care starostlivosti pre investorov a ich rodiny (získavanie spätnej väzby, stretávanie investorov, zabezpečovanie ďalších služieb pre investorov, napr. pri rozšírení kapacít a pod., služby pre ich rodiny, napr. bývanie, stravovanie, oddychové aktivity, zabezpečenie školskej dochádzky pre deti investorov a pod.). Agentúra sa vo svojej činnosti zameria na nasledovné ciele:

1. *Zabezpečenie informovanosti potenciálnych investorov*
Tento cieľ bude realizovaný v spolupráci s partnermi, vrátane SARIO, samosprávnych orgánov a pod. Bude zahŕňať

prezentácie na rozličných fórach, výstavách, propagáciu prostredníctvom zastúpení v jednotlivých štátoch, šírení dobrého mena cez etablované firmy. Marketingové ciele budú zabezpečované aj vydávaním informačných a propagačných materiálov, prezentáciou kraja a jeho investičných možností na web stránke, vrátane budovania databáz investorov, dodávateľov služieb, inštitúcií a partnerských organizácií. V tejto etape bude agentúra zabezpečovať aj úvodné návštevy investorov v regióne a ich rokovania so zástupcami regiónu, priemyselných parkov a pod. podľa ich požiadaviek. Databázové systémy pre investorov by mali zahŕňať potenciálne firmy v regióne, schopné dodávať stavebné práce, dodávateľov technológií, potenciálnych odberateľov, dodávateľov služieb, vrátane projekčných prác a pod. Pri budovaní databázových systémov je vhodná spolupráca s komorami (SOPK, SŽK), ako aj ďalšími inštitúciami s cieľom využitia existujúcich databáz.

2. *Zaistenie podkladov pre ich rozhodovanie o etablovaní sa v regióne*

Po počiatočných kontaktoch s potenciálnym investorom – na základe ich požiadaviek zabezpečí agentúra podrobné podklady pre investorov pre vypracovanie feasibility štúdie, zahŕňajúce vhodné lokality pre umiestnenie, potenciálnych dodávateľov tovarov a služieb a informáciu o dostupných ľudských zdrojoch v požadovanej štruktúre. V tejto etape sa predpokladá úzka spolupráca s realitnými kancelármi, dodávateľskými firmami, developerskými organizáciami a pod. Súčasťou bude opäť organizovanie návštev vybraných lokalít, dodávateľov a rokovanie s inštitúciami a ďalšími partnermi. Časť týchto úloh bude agentúra vykonávať v spolupráci s externými dodávateľmi – partnermi.

3. *Pomoc pri realizácii investičnej akcie*

V prípade, že sa investor rozhodne o lokalizácii investičnej akcie v regióne, agentúra mu bude nápomocná pri realizácii investičnej akcie. Poskytne mu informácie o možných dodávateľoch stavebných prác, technológií, vybavenia prevádzky, ako aj o možnostiach ubytovania pracovníkov investora. V spolupráci s úradmi práce, personálnymi agentúrami a odbornými vzdelávacími a rekvalifikačnými zariadeniami mu pomôže pri zabezpečovaní potrebných pracovníkov a ich príprave. V prípade dostupnosti podporných programov (vzdelávanie, rekvalifikácia, príspevky na nové pracovné miesta, resp. ďalšie finančné nástroje) mu pomôže pri ich získaní.

4. *Starostlivosť o etablovaných investorov*

Činnosť agentúry sa neskončí realizáciou investičnej akcie, ale pokračuje aj po spustení prevádzky. Táto oblasť je zameraná na poskytovanie doplnkových služieb pre investorov, vrátane ich rodinných príslušníkov – kultúrno-spoločenské fóra, stretnutia investorov so zástupcami regiónu, vytváranie klastrov, regionálnych partnerstiev, spoluprácu s výskumnými kapacitami v kraji, vydávanie časopisov, prezentáciu investorov a pod. Ďalšie aktivity agentúry vyplývajú zo samotných potrieb investorov na

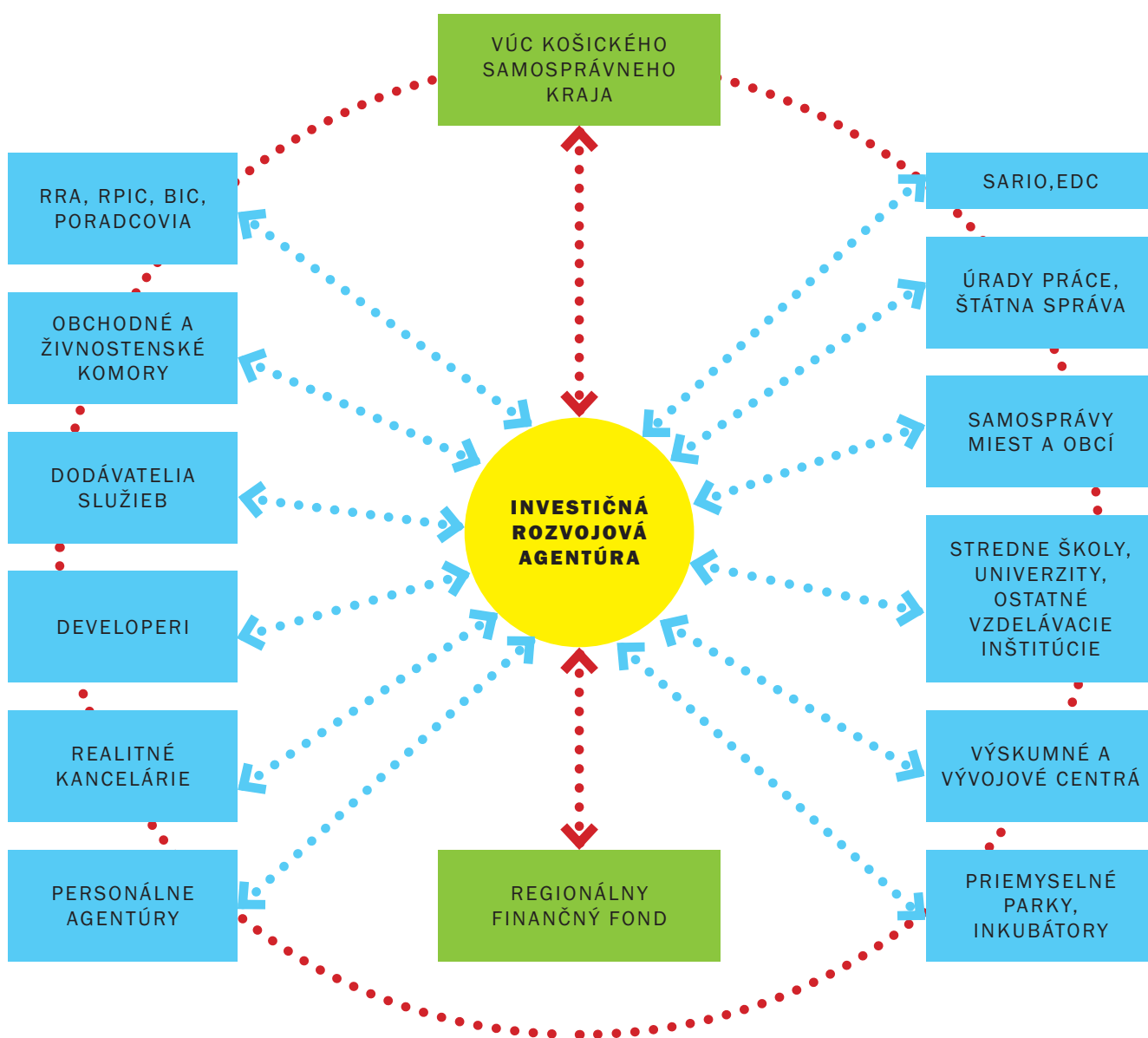
základe získanej spätnej väzby – napr. potreba získania kapitálu na rozšírenie výroby a služieb a pod.

Na podporu rozvoja investícií v Košickom kraji by mal slúžiť aj „Regionálny finančný fond“, ktorý by mal finančne podporovať vybrané aktivity s vysokou pridanou hodnotou. Finančné programy, ktoré by fond poskytoval, by boli závislé od množstva prostriedkov vo fonde a o ich rozdelení a spravovaní by rozhodovali zástupcovia regiónu.

2.6 INVESTIČNÁ ROZVOJOVÁ AGENTÚRA KSK A JEJ VÄZBY NA OKOLIE

OBR. C.2.6.1: VZŤAHY S OKOLÍM

Zdroj: Regionálne poradenské a informačné centrum Košice

Záver

1. Zriadenie Investičnej rozvojovej agentúry pod patronátom Košického samosprávneho kraja, alebo rozšírenie portfólia aktivít Agentúry na podporu regionálneho rozvoja v Košiciach.
2. Zriadenie REGIONÁLNEHO FINANČNÉHO FONDU ako nástroja na podporu vybraných investícií v regióne. Jeho cieľom bude podporiť regionálnu právomoc v oblasti podpory investícií.
3. Inštitúcie uvedené vyššie by mali byť zriadené a vykonávať svoju činnosť minimálne 10 rokov. Ich následné poskytovanie služieb investorom je podmienené zabezpečením finančných prostriedkov pre rozšírenie ich služieb.

Zoznam použitých zdrojov

- [1] Analýza súčasného stavu investičného prostredia KSK, KSK r. 2006
- [2] Košický samosprávny kraj - www.kosice.regionet.sk
- [3] Štatistický úrad SR – www.statistics.sk
- [4] Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny – www.upsvar.sk
- [5] Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu – www.sario.sk
- [6] Mesto Košice – www.kosice.sk
- [7] Mesto Rožňava – www.roznava.sk
- [8] Národná banka Slovenska – www.nbs.sk
- [9] Analýza ľudských zdrojov zaoberajúca sa investičným rozvojom v KSK, KSK r. 2006
- [10] Moravskosliezsky kraj – Agentura pro regionální rozvoj, a. s., Ostrava
- [11] Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja KSK, KSK, r. 2002
- [12] G. Maier, F. Tödtling: Regionálna a urbanistická ekonomika, časť 1., 2. (časť A)
- [13] Letisko Košice – www.airportkosice.sk
- [14] IDA Ireland (Industrial Development Agency) – www.idaireland.com
- [15] Národná stratégia podpory investícií do r. 2006, MH SR, r. 2003
- [16] N 659/2006 - Schéma regionálnej pomoci pre veľké podniky, MH SR, r. 2007
- [17] Pravidlá v oblasti poskytovania regionálnej pomoci investorom, MH SR, r. 2007
- [18] Návrh zákona o investičnej pomoci a o doplnení zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- [19] Správa o príleve ZI v r. 2005 a o poskytovaní investičných stimulov, MH SR, r. 2006

„Tento dokument bol vytvorený s finančnou pomocou Európskej únie. Za obsah dokumentu zodpovedá výhradne Košický samosprávny kraj a nemožno ho v žiadnom prípade považovať za vyjadrenie stanoviska Európskej únie.“

Názov:

Návrh vytvorenia nových foriem organizácie práce v oblasti investičného rozvoja regiónu Košického samosprávneho kraja

Vydal:

Košický samosprávny kraj

Kontaktná osoba:

Ing. Peter Burger – projektový manažér
Tél.: +421 55 72 68 226
E-mail: Burger.Peter@kosice.regionet.sk

Ing. Peter Malatinský
Tél.: +421 53 42 98 270
E-mail: ptrmlt@gmail.com

Vydanie: Prvé

Počet strán: 38

Náklad: 20 kusov

Rok vydania: 2007

Neprešlo jazykovou úpravou

Košický samosprávny kraj
Košice | *Máj 2007*